

Фирӯза

№ 5—6

2 0 2 6

«Занони Тоҷикистон»
Таъсис аз соли 1932

27 июн
Рӯзи
Ваҳдати
миллӣ
муборак!

Ваҳдати миллӣ ҳамин симои ўст,
Дасту пойи ў қаду болои ўст.
Ваҳдати миллӣ ҳамин тамкини ўст,
Сабри беҳад, тоқати сангини ўст
Ваҳдати миллӣ ҳамин эҳсони ўст,
Ҳиммати ў, нанги ў, виҷдони ўст.
Ваҳдати мо акси бебокии ўст,
Хайри ў, некии ў, покии ўст.
Ҳиммате, ки душманонро дӯст кард,
Миллатеро дар тәне ҳампӯст кард...
Ваҳдати миллӣ ҳамин имони мост,
Сурати Эмомалӣ Раҳмони мост.

Камол Насрулло
Шоири халқии Тоҷикистон

ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

– пояи устувори давлатдорӣ ва сарчашмаи рушди фарҳанги миллӣ

Ҳамватанони азиз!

Бо эҳсоси баланди ифтихор ва арҷгузорӣ ба арзишҳои муқаддаси миллӣ кулли кормандон ва алоқамандони соҳаи фарҳанги мамлакат, хоса ҳаводорони маҷаллаи “Фирӯза”-ро ба муносибати 29-умин солгарди Рӯзи Ваҳдати миллӣ самимона табрик мегӯям.

Рӯзи Ваҳдати миллӣ дар таърихи Тоҷикистони соҳибистиқлол ҳамчун санаи сарнавиштсоз ва муқаддас ҷойгоҳи хос дошта, ифодакунандаи пирӯзии хиради сиёсӣ, фарҳанги таҳаммулпазирӣ ва иродаи қавии миллати тоҷик дар роҳи расидан ба сулҳу ризоят, тақими ваҳдати ҷомеа ва бунёди давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ мебошад.

Имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризояти миллӣ 27-уми соли 1997 оғози марҳилаи нави таърихи давлатдорӣ тоҷикон гардид, ки заминаи устувори сулҳу субот, пешрафт ва рушди ҳамаҷонибаи кишварро фароҳам овард.

Дар роҳи расидан ба ин дастоварди бузурги таърихӣ нақши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон басо бузург ва тақдирсоз аст. Сарвари давлат дар яке аз суҳанрониҳои худ таъкид намудаанд: «Ваҳдати миллӣ барои мо на танҳо мафҳуми сиёсӣ, балки арзиши муқаддасе мебошад, ки ҳастӣ, бақо ва пешрафти давлату миллат аз он вобастагӣ дорад.»

Маҳз, бо иродаи қавӣ, хиради сиёсӣ, ҷасорат ва ҳисси баланди ватандӯстии Пешвои муаззами миллат ҷонибҳои даргир ба муколама ва сулҳу созиш даъват гардида, миллати тоҷик аз хатари парокандагӣ ва давлат аз вартаи нобудӣ наҷот дода шуд. Кӯшишҳои пайгиронаи Сарвари давлат дар роҳи таъмини сулҳу субот ва тақими Ваҳдати миллӣ ҳамчун намунаи олии садоқат ба Ватан ва хизмати фидокорона ба мардум дар таърихи навини Тоҷикистон ҷойгоҳи хоса дорад.

Имрӯз, баъди гузашти бисту сол аз имзои Созишномаи сулҳ, Тоҷикистон ба шарофати сулҳу оромӣ ва Ваҳдати миллӣ дар роҳи рушди устувор ва пешрафти ҳамаҷониба қадамҳои устувор мегузорад. Дастовардҳои назаррас дар соҳаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, илму маориф, тандурустӣ ва фарҳанг самараи бевоситаи фазои сулҳу суботи ҷомеа мебошанд.

Соҳаи фарҳанг низ ҳамчун омили муҳими тақими хувияти миллӣ ва ваҳдати ҷомеа дар даврони соҳибистиқлолӣ, баҳусус дар шароити сулҳу субот, ба марҳилаи нави рушд ворид гардид. Дар ин давра, садҳо муассисаҳои фарҳангӣ бунёду навсозӣ шуда, ёдгориҳои таърихиву фарҳангӣ тармим гардиданд, ҷашнҳои бошукӯҳи миллӣ ва байналмилалӣ баргузор шуданд ва осори гаронбаҳои фарҳанги тоҷик дар арсаи ҷаҳонӣ муаррифӣ гардиданд.

Бо ташаббус ва дастгириҳои пайвастаи Президенти кишвар мероси ғании фарҳангии тоҷикон ҳифз ва

Сатториён Матлубахон Амонзода
Вазири фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон

эҳё гардида, барои рушди ҳунарҳои мардумӣ, санъати миллӣ, фаъолияти театрҳо, китобхонаҳо, осорхонаҳо ва дигар муассисаҳои фарҳангӣ шароити мусоид фароҳам оварда шуд. Маҳз, Ваҳдати миллӣ имкон дод, ки фарҳанг ҳамчун омили муттаҳидсозандаи ҷомеа рисолати созандаи худро бо муваффақият иҷро намояд.

Тавре Пешвои миллат таъкид намудаанд: «Мо бояд Ваҳдати миллиро ҳамчун гавҳараки ҷашм ҳифз намоем, зеро танҳо дар фазои сулҳу субот ва ҳамдигарфаҳмӣ метавонем ба ҳадафҳои бузурги созандагӣ ва рушди давлатамон ноил гардем.»

Имрӯз вази фаи муқаддаси ҳар як шаҳрванди кишвар, баҳусус аҳли зиё ва кормандони соҳаи фарҳанг, тақими бештари ҳисси ватандӯстӣ, эҳтиром ба арзишҳои миллӣ ва тарбияи насли ҷавон дар руҳияи арҷгузорӣ ба сулҳу ваҳдат мебошад. Мо бояд ин неъматӣ бебаҳоро, ки бо заҳмату талошҳои зиёд ба даст омадааст, ҳифз намуда, барои тақими пояҳои давлатдорӣ миллӣ ва рушди Тоҷикистони соҳибистиқлол саҳми арзандаи худро гузоре.

Бори дигар тамоми ҳамватанони азизро ба муносибати 29-солагии Рӯзи Ваҳдати миллӣ самимона табрику таҳният гуфта, ба ҳар хонадони кишвар сулҳу сафо, саодатмандӣ, рӯзгори обод ва ба Тоҷикистони маҳбубамон пешрафту шукуфои боз ҳам бештар орзу менамоем.

Рӯзи Ваҳдати миллӣ муборак бод!

Сулҳи деринтизори мо омад

Вақте ки 27-уми июни соли 1997 дар шаҳри Маскав Созишномаи истиқрори сулҳ ва ризояти миллиро ба имзо расонидем, рӯзи 28-уми июн ман ба Душанбе омадам. Дар фурудгоҳи пойтахт аҳли зиё ва аҳли ҷамоатчигии пойтахти мамлакат бо шеърӯ суруд моро пешвоз гирифтанд ва аввалин касе, ки ба ман гул тухфа карданд, шодравон, шоири маҳбуи мо Лоиқ Шералӣ буданд.

Аввалин шахсе буданд, ки дар бораи сулҳи тоҷикон шеър эҷод карданд:

Бубинед, ҳатто, дар раванди сулҳи тоҷикон ҳам, шоири миллат, бетараф набуданд, дар паҳлуи миллат буданд. Асрҳо мегузарад, ин мисраъҳо бо ҳарфҳои заррин навишта хоҳад монд.

Эмомалӣ Раҳмон

*Сулҳи деринтизори мо омад,
Нури ҳақ бар диёри мо омад.*

*Ҷанги девонавори мо бигзашт
Сулҳи деринтизори мо омад.*

*Раҳми парвардигори мо омад,
Нури ҳақ бар диёри мо омад.*

*Ҷанги бунёдсӯзи мо бигзашт,
Сулҳи бунёдкори мо омад.*

*Зиндагӣ саҳттар зи мурдагӣ буд,
Ҳотифи зиндадори мо омад.*

*Кӯю барзан пур аз гадоён буд,
Фурсати шоҳкори мо омад.*

*Пири Канъоно, чашми ту равшан!
Юсуфи дилфигори мо омад.*

*Мурдаҳо норизо зи мо буданд,
Фотиҳа бар мазори мо омад.*

*Чор сӯ буд тирборонҳо
Яке тири барори мо омад.*

*Ахтари наҳс аз сари мо рафт,
Ахтари саъд ёри мо омад.*

*Аз сари мо хазонфишон бигзашт,
Гулфишони баҳори мо омад.*

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, 28-уми март соли 2018 зимни ифтитоҳи муҷассамаи Шоири халқии Тоҷикистон Лоиқ Шералӣ ва Қасри ҷавонони ба номи Лоиқ Шералӣ дар шаҳри Панҷакент

*Кӯҳсоро, бибахш пастиҳои мо,
Нангу ному виқори мо омад.*

*Ҳоли зору низори мо бигзашт,
Вақти ҷуду нисори мо омад.*

*Ҷанги девонавори мо бигзашт,
Сулҳи деринтизори мо омад.*

**Лоиқ Шералӣ
с.1997**

ПОЙДЕВОРИ ИСТИҚЛОЛИ ДАВЛАТӢ

Мо дар якҷоягӣ гардани адовати шайтонро шикаста, ҳамдilu ҳамтан шудем ва барои эмин нигоҳ доштани давлати миллии тоҷикон талош намуда, бо иродаи комил, номуси ватандорӣ, хислати инсондӯстонаи худ ба мақсади наҷибамон ноил гардидем.

Эмомалӣ Раҳмон

Дар таърихи ҳар халқу миллат санаҳое тақдирсозе мавҷуданд, ки дар пешрафту рушди минбаъдаи он нақши бориз доранд. Аз ҷумла, барои миллати соҳибтамаддун ва куҳанбунёди мо низ истилоҳҳои Истиқлоли давлатӣ ва Ваҳдати миллӣ азизу муқаддас ҳастанд, ки онҳо дар даврони навини давлатдорӣ миллӣ ба тараққиёти кишвари маҳбуи мо таъсири амиқ гузоштаанд. Мардуми соҳибтамаддуни тоҷик дар роҳи расидан ба Истиқлоли давлатӣ ва Ваҳдати миллӣ ҷодаҳои душвори таърихиро паси сар карда, дар ивази ҷонфидоӣҳои фарзандони фарзонаи бонангу номуси миллат танҳо бо гузашти ҳазор соли таҳаммулпазирӣ ин арзишҳои бузургӣ сиёсиро ба даст овардаанд.

Даврони Истиқлол барои мо имкони воқеӣ фароҳам овард, ки роҳи имрӯзу фардои миллати хеш ва пешрафту таҳаввули минбаъдаи кишвари азизамонро ба сӯи ҷомеаи демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ интиҳоб намоем. Маҳз, Истиқлоли давлатӣ меъёрҳои ҷомеаи шаҳрвандиро таҳким бахшид ва дар як вақт ҳаёти озодонаи ҳар фард ва олитарин дараҷаи бахту саодати воқеии миллатро таъмин намуд. Истиқлоли давлатӣ барои мо нишони барҷастаи пайдории давлат, бақои симои миллат, рамзи асолату ҳуввият, мазҳари ғояву ормонҳои таърихӣ, шиносномаи байналмилалӣ ва шарафу эътибори ба ҷаҳони мутамаддин пайвастанӣ кишвари соҳибистиқлоли Тоҷикистон мебошад.

Таърих бори дигар шаҳодат меод, ки тоҷикон қадимтарин маскунони Осиёи Марказӣ буданд ва решаи тақдири онҳо аз пасту баландиҳои таърихӣ шикаста нагардидааст.

Ҳаёт собит менамояд, ки барои пайдории давлати навини тоҷикон ҳанӯз аз охири асри XIX ва ибтидои асри XX фарзандони сарсупурдаи миллат Садриддин Айний, Бобочон Ғафуров, Шириншоҳ Шохтемур, Нусратулло Махсум ва дигарон даст зада буданд, вале пушида нест, ки то ин дам дар ҳаёти давлати дигар будани Тоҷикистон имконияти роҳи ҳалро намерод. Дар чунин як давраи ҳассосу тақдирсозӣ таърихӣ пойдевори Истиқлоли кишвар гузошта шуд ва Тоҷикистон аввал ҷумҳурии худмӯхтор ва баъдан, ҳамчун як давлати бузург – Ҷумҳурии Шуравии Сотсиалистӣ ташкил ёфт.

Ваҳдати миллӣ — дастоварди бузургӣ даврони истиқлол маҳсуб ёфта, он ҳамчун пойдевори Истиқлоли давлатӣ ба шумор меравад. Ин санаи таърихӣ барои мардуми тоҷик аҳаммияти таърихӣ дошта, рамзи сулҳ, дӯстӣ, ҳамдигарфаҳмӣ ва сарҷамъии миллат мебошад. Маҳз, 27-уми июни соли 1997 Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ ба имзо расид, ки ба ҷанги таҳмилий хотима бахшида, барои рушди минбаъдаи давлат заминаи устувор фароҳам овард. Дар даврони Истиқлоли давлатӣ

Муқаддас Аллабердиён
муовини якуми раиси шаҳри Истиқлол

Ваҳдати миллӣ ба яке аз арзишҳои сиёсӣ ва фарҳангӣ муқаддас табдил ёфт. Бо шарофати сиёсати хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сулҳу субот ва ҳамдигарфаҳмӣ дар Тоҷикистон ҳукмфармо гардида, дар натиҷаи сиёсати бобарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳаҳои иқтисодиёт, маориф, фарҳанг ва дигар самтҳои ҳаёти ҷамъият бо маром рушд дорад. Имрӯз кишвари мо ҳамчун давлати соҳибистиқлол, сулҳпарвар ва рӯ ба тараққӣ дар арсаи байналмилалӣ шинохта мешавад. Ваҳдати миллӣ на танҳо хотираи таърихӣ, балки омили муҳими пешрафти ҷомеа мебошад. Он мардумро ба дӯстиву бародарӣ, эҳтироми ҳамдигар ва ҳифзи манфиатҳои миллӣ раҳнамоӣ мекунад. Дар шароити ҷаҳони муосир нигоҳ доштани сулҳу субот ва таҳкими ваҳдат вазифаи муқаддаси ҳар як шаҳрванди Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Ҷавонон ҳамчун неруи созандаи ҷомеа бояд қадри сулҳу ваҳдатро донанд ва барои таҳкими он саҳми худро гузоранд. Зеро ояндаи дурахшони Тоҷикистон аз ваҳдат, ҳамбастагӣ ва меҳнати содиқонаи ҳар як фарзанди Ватан вобаста аст. Ифтихормандона иброз мебарем, ки Ваҳдати миллӣ яке аз муҳимтарин дастовардҳои даврони Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор рафта, пояи асосии сулҳ, субот ва рушди устувори кишвар маҳсуб меёбад. Мо бояд ба қадри ин неъматӣ бузург бирасем ва онро ҳифз намуда, барои таҳкими минбаъдаи он ҳамеша кӯшиш намоем.

МАРҲИЛАИ САРНАВИШТСОЗ

Дар солҳои пурошӯби 90-уми асри гузашта мехостанд Тоҷикистони соҳибистиқлолро маҳв кунанд. Ҳатто, аз кишварҳои дигар зархаридон дар сафи муҷоҳидини тоҷик сари тоҷиконро мебуриданд. Сарварони наҳзат муаллимону духтурон, олимону равшанфикронро «кофир» эълон карда буданд. Яъне дар Тоҷикистон, воқеан, ҳамаи вазъияте, ки имрӯз дар Афғонистон аст, ба вучуд омада буд. Бесабаб нест, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ин ҷангро таҳмиلى номида буданд.

Кароматулло Олимов
академик

Барои берун омадан аз вазъи ҳалокатбор чанд омил сабаб шуд.

Якум, хушбахтона, дар симои муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон шахсияти сиёсӣ арзи вучуд кард, ки ба лидери умумимиллӣ табдил ёфт ва барои муттаҳид кардани қувваҳои солими ҷомеа тамоми имкониятҳои мавҷудро истифода намуд.

Дувум, дар Тоҷикистон дар давраи шуравӣ мардуме тарбия ёфта буд, ки дорои ҷаҳонбинии дунявӣ ва зидди қонуншиканиҳо ва бебандубориҳо буд. Аз ин ҷиҳат, аксарияти мардуми кишвар идеологияи ифротгароёнаеро, ки зери шиори дини ислом ҷорӣ кардан мехостанд, қабул надовшт ва муқобили он буд. Ғайр аз ин, зери шиорҳои исломгароёна ақидаҳои маҳалгароёна роҳандозӣ мешуд, ки нафрати як қисми аҳолии ҷумҳуриро ба ҳаракатҳои ифротӣ ба вучуд оварда буд.

Сеюм, Россия ва кишварҳои тозаистиқлоли минтақаи Осиёи Миёна ҳатари ин раванди харобкоронаро барои ҳамашон низ эҳсос карданд ва барои хунсо намудани он дар Тоҷикистон ҳамкорӣ намуданд.

Ниҳоят, пеш аз ҳама бо кӯшишҳои ҳаста нопазиронаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (дар Иҷлосияи XVI Шурои Олӣ раиси Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб шуда буданд), музокироти байни Ҳукумат ва Иттиҳоди неруҳои муҳолифини Тоҷикистон оғоз шуд. Дар ҳашт давраи музокирот, ки баъзан, дар ҷанд марҳила идома меёфт, бо иштироки бевоситаи Сарвари давлати тоҷикон дар баъзеи ин музокираҳо ва сиёсатмадорони ботаҷриба дар тамоми марҳилаҳо бо дастури Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иштирок карда, барои расидан ба мақсади ниҳой, яъне анҷом додани ҷанги шаҳрвандӣ ва барқарорӣ сулҳ сабъу талаш меварзиданд. Дар ин раванд аз тарафи Ҳукумат шахсони бозътиборе чун академик Т. Назаров, М. Убайдуллоев, А. Достиев, Ш. Зухуров, А. Азимов, С. Салимов, И. Усмонов, У. Холдоров, З. Алиев, Ш. Орумбекзода ва дигарон саҳми боарзиш доштанд. Роҳбари Иттиҳоди неруҳои муҳолифин низ зарурати сулҳро дарк намуда, оштии миллиро бар ҷанг афзал донист. Хидмати лидерҳои сиёсии Афғонистон Бурҳониддин Раббонӣ ва Аҳмадшоҳи Масъудро бояд зикр намуд, ки барои ба ҳам наздик кардани мавқеи ҷонибҳои муқобил хидмати арзандаи миллиро иҷро намуданд. Мутаассифона, ҳадашон қурбони дасисаҳои кишварҳои хориҷӣ ва ҳамдинони террористи таассубешаи кишварашон шуданд.

Ниҳоят, баъд аз мулоқоти Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо сарварони муҳолифин дар ҳудуди Афғонистон, 27-уми июни соли 1997 дар шаҳри Маскав Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллии Тоҷикистон ба имзо расид.

Ин санади сарнавиштсоз натиҷаи пирӯзии дипломатияи давлати соҳибистиқлолу соҳибихтиёри Тоҷикистон буд ва иҷрои протоколҳои баимзорасидаи он намунаи таҷрибаи нодир дар таърихи сулҳсозии ҷаҳонӣ маҳсуб гардид. Иҷрои санадҳои Созишнома ба Комиссияи оштии миллӣ (КОМ), ки аз ҳар ду ҷониб 13 нафарӣ ва дар маҷмӯъ, аз 26 нафар иборат буд, вогузор гардид.

То имзои ин Созишнома, ҳанӯз дар мулоқоти сатҳи олӣ дар Маскав 23 декабри соли 1996 протокол дар бораи Комиссияи оштии миллӣ ба имзо расида буд ва дар он вазифаҳои асосии Комиссия муайян карда шуданд. Амалӣ кардани қарорҳои дар музокироти тоҷикон ба имзорасида ва дар натиҷаи он расидан ба оштии миллӣ, ба вучуд овардани фазои боварӣ ва

муколимаи васеи созмонҳои гуногуни сиёсии ҷумҳурӣ ба мақсади барқарор кардан ва таҳкими ризояти миллӣ вазифаи Комиссия буданд. Комиссияи оштии миллӣ бояд иҷрои нуктаҳои дар Созишнома зикршударо бо мақомҳои марбут ба он назорат мекард. Яке аз вазифаҳои муҳим ба Ватан баргардондани гурезаҳо ва ба ҳаёти ҷамъиятию сиёсӣ ва иқтисодӣ ҷалб намудани онҳо буд. Ҳамчунин, барои фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ва воситаҳои ахбори омма дар ҷиҳати ворид намудани тағйирот дар қонунгузорӣ пешниҳод ироа менамуд. Дар мулоқоти сатҳи олӣ, ки 21-22 феввали соли 1997 дар шаҳри Машҳади Ҷумҳурии Ислонии Эрон доир гардида буд, протоколи иловагӣ «Дар бораи вазифаҳо ва салоҳиятҳои асосии Комиссияи оштии миллӣ» ба имзо расида буд ва баъзе тағйирот дар он ворид гардид. Ва дар ҳамин мулоқот низомномаи Комиссияи оштии миллӣ қабул шуда буд, ки барои фаъолияти ояндаи он санади муҳим ба ҳисоб мерафт. Бинобар ин, дар ин бора ҷонибҳо зикр карданд, ки «Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ва Роҳбари оппозитсияи муттаҳидаи тоҷик манфиатҳои олии халқҳои Тоҷикистонро дар қори ба даст овардани сулҳи пойдор ва ризояти миллӣ дар кишвар ба назар гирифта, дар бораи таъсиси Комиссияи оштии миллӣ қарори сиёсӣ қабул намуда, Мувофиқатномаи Протоколро 23 декабри соли 1996 дар Маскав ба имзо расонданд.» Комиссияи оштии миллӣ фаъолияти худро 7 июли соли 1997 дар Маскав оғоз карда, лоиҳаи ду санади муҳимро таҳия карда буд. Яке санади ҳамдигарбахшӣ ва дувум, лоиҳаи қонун оид ба авфи иштирокдорони муқовиматҳои сиёсӣ ва ҷанги шаҳрвандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро баъдан Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул намуд.

Идомаи маҷлисиҳои Комиссияи оштии миллӣ дар шаҳри Душанбе аз нимаи дуими моҳи сентябри соли 1997 дар ҷор зеркомиссияи Комиссияи оштии миллӣ, ки ба ҳалли масъалаҳои ҳуқуқӣ, сиёсӣ, низомӣ ва гурезагон вобаста буданд, корҳо идома ёфтанд. Фаъолияти Комиссияи оштии миллӣ дар ҳамкорӣ бо Ғуруҳи тамос, ки дар он намояндагони СММ, САҲА, кишвар-

ҳои қавили сулҳ – Россия, Эрон, Афғонистон, Покистон, Узбекистон, Қазоқистон, Қирғизистон, Туркменистон шомил буданд, ҷараён дошт.

Бояд гуфт, ки дар ҷараёни қори Комиссияи оштии миллӣ баҳсҳои шадид ва масъалаҳои душвори ҳалталаб зуд-зуд ба вучуд меомаданд.

Вале, хушбахтона, масъалаҳои душвор бо мадади Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳалли худро меёфтанд.

Бо вучуди душвориҳои объективӣ субъективӣ вазифаҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва низомӣ, ки дар Созишномаи истиқрори сулҳ ва ризояти ҷомеа дарҷ гардида буданд, ба тадриҷ иҷро шуданд. Истиқрори сулҳ дар кишвар боварии кишварҳои донор ва созмонҳои байналмилалиро ба сулҳи Тоҷикистон қавӣ намуд ва дар баъзе кишварҳо конференсияҳо оид ба сулҳи Тоҷикистон баргузор шуданд, мавқеи байналмилалӣ давлати соҳибистиқлоламон ҳар ҷи бештар таҳким меёфт. Дар натиҷаи тағйиру иловаҳо ба Конститутсияи Тоҷикистон Маҷлиси дупалатагӣ – Маҷлиси намояндагон ва Маҷлиси миллии Маҷлиси Олӣ таъсис ёфтанд ва баъд аз интиҳоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Комиссияи оштии миллӣ, ки ҳамаи вазифаҳои худро иҷро кард, 31 март соли 2000 Қарори Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи қатъ шудани фаъолияти он ба имзо расид.

Ҳамин тавр, мардуми мо ба шоҳроҳи сулҳу ваҳдати миллӣ ворид шуда, аз як кишвари дар асари низоъҳои мансабхоҳию маҳалпарастӣ ва таҳрики нерӯҳои беруна ба харобию парокандагӣ рӯварда, имрӯз ба кишвари ободу осуда ва узви қомилхуқуқи ҷомеаи ҷаҳонӣ табдил ёфтааст.

Бояд хотирнишон кард, ки ҷаҳони муосир таъодҳои зиёде дорад ва кишвари мо аз хатарҳои таҳдидҳои гуногун, аз ҷумла, терроризм ва экстремизм озод нест. Танҳо ваҳдати устувор, ҳисси амиқии худогоҳӣ ва дарки масъулияти баланди шаҳрвандӣ барои зиндагии озоду ошоштаи наслҳои ояндаи миллат ва пойдоии давлат василаи асосии эмин будан аз ин хатарҳо мебошад.

ШОҲСУТУНИ ИСТИҚЛОЛИ МИЛЛӢ

Имрӯзо ба имзои санади барои халқу кишвари мо тақдирсоз – Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ 29 сол пур мешавад. Ин Созишнома яке аз заминаҳои бозғитмоди сиёсӣ ва ҳуқуқӣ дар роҳи ба даст овардани Ваҳдати миллӣ ва рушди минбаъдаи ҷумҳурии соҳибистиқлоли Тоҷикистон гардид.

Фарҳод Раҳимӣ

Академик, Раиси Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии Тоҷикистон

Воқеан, муҳимтарин сарчашмаи рушди ҳар як давлати соҳибистиқлол, пеш аз ҳама, ваҳдат – ягонагӣ, иттиҳод ва якпорчагии он маҳсуб мешавад. Ҳаводиси сиёсии охири садаи XX ва ҷаҳонроки аввали асри XXI нишон дод, ки бе ваҳдат, ваҳдати комил, ё ин, ки Ваҳдати миллӣ, ки нуқтаи баландтарини ваҳдати ҷомеа мебошад, на танҳо рушд ва пешрафти кишвар ба даст намеояд, балки эҳтимоли аз байнравии он ба миён меояд. Ба андешаи коршиносон Ваҳдати миллӣ ин ягонагӣ ва ҳамдилии ҳамагон атрофи миллат дар ростии мусолиҳаҳои миллӣ, ҳифз ва таҳкими арзишҳои суннатӣ, таърихӣ, динӣ, илмӣ ва фарҳангӣ ва ширкати ҳама дар дастбӣ ба рушди ҷомеа мебошад. Аз ин рӯ, ба имзо расидани Созишномаи истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ қадами воқеи дар роҳи дастбӣ ба Ваҳдати миллӣ буд. Маҳз, бо шарофати ҳамин санад дар ҷумҳурӣ ба муноқишаҳои дохилию муқовиматӣ мусаллаҳона нуқта гузошта, мо рӯ ба эҷоди ҷомеаи орошуда, ваҳдатбунёд ва корҳои созандагиро бунёдкорона овардем.

Ваҳдати миллӣ ҳамчун омили муттаҳидсозанда имкон фароҳам овард, ки бо истифода аз арзишҳои аҷодӣ

ва ҷаҳонӣ дар кишвар таҳкурсии қавии ташаккули ҷомеаи шаҳрвандӣ гузошта шуда, барои беҳтар гардидани сатҳи сифати зиндагии мардум, ободии Ватан ва ояндаи давлати соҳибистиқлол заминаи мусоид муҳайё гардад.

Вале, то расидан ба Ваҳдати миллӣ, ҷумҳурии тозаистиқлоли Тоҷикистон рӯзҳои басо вазнинро паси сар кард.

Иҷлосияи таърихӣ Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳбарияти нави мамлакатро таҳти сарвари сиёсатмадори ҷавон Эмомалӣ Раҳмон интихоб кард. Маҳз, Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун Раиси Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳамзамон Сарвари давлат аз ибтидо дар ин мақоми басо пурмасъулият барномаи мукаммали аз ҷиҳати сиёсӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ ва маънавӣ раҳо бахшидани кишварро ба миён гузоштанд. Роҳбарии хирадмандона, самимияти беназири инсонӣ, рӯҳи қавии ватанпарастӣ, ҳамкорӣ пурсамар дар ҷаҳони ҳамдигарфаҳмӣ, ташкил намудани фаъолияти судманди рукнҳои ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои ғайриҳукумативу ҳизбҳои сиёсӣ, эътиқоди мардуми диёр, аз ҷумла гуруҳҳои мухталифи сиёсӣ нисбат ба Президенти кишвар аз омилҳои буданд, ки ба амалӣ гардонидани нақшаҳои неку созанда мусоидат карданд.

Роҳандозии гуфтушунӣ бо муҳолифин, пайгири ба раванди муфид ва натиҷаовар мубаддал сохтани он, новобаста аз мушкилоту мураккабӣ ба таҳдидҳои хавф ба ҷон дошта, паҳлуи дигари сиёсати сулҳоварӣ ваҳдатсозии сарвари ҷавони мамлакат буд.

Ба шарофати тадбиқи Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон ба муноқишаҳои дохилӣ ва муқовимати мусаллаҳона хотима бахшида шуд ва марҳилаи нав, яъне давлати созандагиро бунёдгарӣ ва таҳкими сулҳу субот ба Ваҳдати миллӣ дар ин асос ба эътидол овардани фаъолияти сохторҳои иҷтимоиву иқтисодии кишвар ва ба роҳ мондани рушди минбаъдаи онҳо оғоз ёфт. Имрӯз таҷриба ва амалияи сулҳи тоҷикон на танҳо аҳамияти миллӣ, балки арзиши ҷаҳонӣ низ пайдо намуда, ҳамчун намунаи хуби дар ҳалли фасли низоъҳои дохилии миллатҳои гуногун эътироф шудааст. Беҳуда нест, ки таҷрибаи мо дар ҷодаи таъмини сулҳ, ба ватан ва ба макони зист баргардонидани қариб як миллион гуреза ва ташкили ҳамгироии иҷтимоии онҳо аз тарафи ташкилоту созмонҳои бонуфуз, аз ҷумла Созмони Милалӣ Муттаҳид, Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Аврупо воқеъбинона арзёбӣ шуда, ҳамчун намунаи модели нодирӣ сулҳоварӣ ба тамоми кишварҳои дунё тавсия гардид.

Ошёни муҳаббат

(Ба истиқболи таҷлили
Рӯзи Ваҳдати миллӣ)

Ахтари орзу муҷалло шуд,
Ошёни муҳаббати мо шуд.

Парчами меҳр, меҳри ваҳдатбор,
Боли Хуршеди нурафзо шуд!

Ваҳдати миллати куҳанбунёд,
Баҳри ваҳдатсаро муборак бод!

Аз ҳамин рӯз мерасад фардо,
Дасти уммеи мост побарҷо.

Аз шукуҳи фарри ватандорӣ,
Руҳи миллат ҳамеша руҳафзо.

Давлат Сафар

Шоир халқии Тоҷикистон

Ваҳдати миллати куҳанбунёд,
Баҳри ваҳдатсаро муборак бод!

Ҳарфи "Шаҳнома", ҳарфи савганд аст,
Бо ҳудогоҳ решапайванд аст.

Сарбаландиву сарфарозихо,
Ваҳдати миллати фараҳманд аст.

Ваҳдати миллати куҳанбунёд,
Баҳри ваҳдатсаро муборак бод!

Пайки армони Хуросонем,
Боғи уммедро тану ҷонем.

Тахтшинеи му бахтэҷодем,
Тоҷдорони Тоҷикистонем.

Ваҳдати миллати куҳанбунёд,
Баҳри ваҳдатсаро. муборак бод!

НАҚШИ ИЧЛОСИЯИ XVI ШУРОИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР ТАҲКИМИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

Гарчанде ки 9-уми сентябри соли 1991 Тоҷикистони азизи мо расман чун кишвари соҳибистиклол эътироф гардид, вале истиклолхоҳӣ ва ҳувиятпарастӣ чун падидаи нодуру фанонопазир аз сапедадами таърих дар хуну равон ва тафаккури ориёнаи мо аз худ дарак меод. Вале зиндагӣ чун раванди давомдор ҳамеша ҳукми хешро дорад. Дар баробари дигар фоҷиаҳои хунбори таърихӣ яке аз маҳзунтарин ва андӯшноктарин саҳифаи китоби миллати мо ин ҷанги бародаркушӣ дар Тоҷикистон буд. Дар ҳаракати сиёсии даҳаи навад нерӯҳои пасипардагӣ, наҳзатиҳои ҳангоматалаб ва ситезачӯ мехостанд давлати воҳиди моро бар ҳам зананд.

Рудоба Мукаррам

раиси Кумитаи иҷроияи Ҳаракати ваҳдати миллӣ
ва эҳёи Тоҷикистон

Даҳшати ҷанг, пеш аз ҳама, аз он иборат буд, ки дар он ҳалқи тоҷик ибтикор ва ҳаллоқиятро аз даст дод. Зулмати бешуурӣ, ранг бохтани отиға, мурдани ахлоқ, маҳдудияти мафкураи миллӣ, ноумедиву беҳуввиятӣ ва бефарҳангӣ, нодориву ночорӣ ҳашму хушунатро зиёд намуд.

Дар он давроне, ки рӯзгори ҳар як тоҷик фоҷианок буд, ҳалқ ва миллат ба шахсияти комили иродае ниёз доштанд. Зеро зухуроти ноумедӣ, бардоштҳои нодуруст, падидаҳои номатлуби зиндагӣ, афсурдагии руҳӣ, гумроҳҳои сиёсии давлатмардони он даврон, қачравҳои эътиқодӣ мардумро ба дунболи ноумедӣ бурд.

Ба вучуд овардани фазои амну субот ва ҳамдигарфаҳмию ҳамбастагӣ кори сахлу осон набуд. Мушкилоти асосӣ сарҷамъ овардани вакилони мардумӣ аз гӯшаву канори мамлакат ва дар ин замина, баррасӣ

намудани масъалаҳои сохтмони давлатдорӣ навини миллӣ ва бо ин роҳ ҳал кардани мушкилоти мавҷуда – барқарорӣ давлат, оромиши иҷтимоӣ, муътадил гардонидани вазъи сиёсӣ, қатъ кардани муноқишаҳои дохилӣ миёни ғуруҳҳои даргир ва таъмини фаъолияти сохторҳои давлатӣ дар қаламрави ҷумҳурӣ буд.

Ҷиҳати ҳалли мушкилоти мавҷуда Иҷлосияи XVI Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон моҳи ноябри соли 1992 даъват карда шуд.

Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маҷлиси ботантана ба ифтихори 20-умин солгарди Иҷлосияи XVI, 19 ноябри соли 2012 вазъи сиёсӣ ва лаҳзаҳои ҳассоси он вақтро ба ёд оварда, таъкид карданд: «Ман ёд дорам, ки дар он рӯзҳои душвор, яъне рӯзҳое, ки Ҳукумати мусолиҳаи миллиро касе эътироф намекард ва Президенти бо роҳи қонунӣ интиҳобшудаи кишварро дар фурудгоҳи пойтахт ба истеъфо маҷбур карданд, қисме аз вакилони мардумӣ зерӣ фишори қувваҳои алоҳида ва аз тарсу ҳароси ҷон наметавонистанд мавқеи худро барои иштирок дар кори иҷлосия равшан изҳор намоянд. Бо вучуди ин, аксарияти вакилони мардумӣ ба иҷлосия ҳозир шуданд, зеро ҳама ба ҳубӣ дарк мекарданд, ки ягона роҳи хотима гузоштан ба бесарусомонӣ дар мамлакат баргузори иҷлосия мебошад. Ҳамин буд, ки дар иҷлосия аз 230 нафар вакилони ҳалқ 193 нафар иштирок доштанд.»

Иҷлосияи таърихӣ XVI Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳадафи баҳамой ва оғози музокирот бо ҷонибҳои даргир ва муҳолифон дар вазъияти ҳассосу ногувори сиёсӣ иҷтимоӣ моҳи ноябри соли 1992 дар қасри «Арбоб»-и шаҳри Хучанд ба кори худ оғоз кард. Баргузори иҷлосия замоне сурат гирифт, ки Тоҷикистон дар гирдобҳои ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ қарор дошта, шоҳаҳои давлатдорӣ қомилан фалаҷ ва кишвар дар ҳоли бухрони сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоӣ қарор дошт.

Дар раванди кори ин Иҷлосияи таърихӣ, дар маҷмӯъ, 74 санади ҳуқуқӣ, аз ҷумла 15 қонун, 52 қарор, 6 фармон ва як изҳорот қабул шуд, ки ҳамагӣ барои ба эътидол овардани вазъи сиёсӣ кишвар дар он солҳои душвор, ҳамчунин, таҳким бахшидани низомии давлатдорӣ навини миллии тоҷикон дар марҳилаи муҳимми гузариш хизмати таърихӣ карданд.

Маҳз, бо ибтикори Эмомалӣ Раҳмон – Раиси Шурои Олии интиҳобгардида – 20-уми ноябри соли 1992 ду ҳуҷҷати муҳимми сиёсӣ – «Муроҷиатнома ба ҳамаи аҳзоби сиёсӣ, ҳаракатҳо, созмонҳо ва меҳнаткашони ҷумҳурӣ» ва «Изҳороти Иҷлосияи Шурои Олӣ» ба тасвиб расид, ки мазмуну муҳтавои онҳоро даъвати табақаҳои гуногуни иҷтимоӣ ва созмонҳои сиёсӣ ба сулҳу салоҳ ва ҳамзистию ҳамбастагӣ, ҳамчунин бозгашти фирориёни иҷборӣ ба Ватан ташкил меод.

Бо итминон метавон гуфт, ки муҳимтарин дастоварди Иҷлосияи XVI он буд, ки шахсияти миллию мардумиро, ки миллати тоҷик дар ҳамон замон ниёз дошт, дар симои Эмомалӣ Раҳмон дар марҳилаи навини таърихӣ ба арсаи раҳбарӣ ва давлатдорӣ овард.

Ин марди майдони сиёсати минтақавӣ ва башарӣ, бо рӯҳи қавии миллий на танҳо вазро ба эътидол оварда, созиши миллиро дар сатҳи иҷтимоӣ таъмин намуд, балки дар эъмори давлат, тақими Истиқлоли давлатӣ ва сиёсати миллий дар миқёси байналмилалӣ саҳми сазовор гузошт.

Эмомалӣ Раҳмон замоне ба сари ҳокимият омад, ки тамоми сохтор ва дастгоҳи давлатӣ ва ҳукуматӣ бар асари даргириҳои бемаънӣ, ночӯрию дарҳамбарҳамиҳои сиёсӣ билкул фалаҷ шуда, кишвар ба вартаи ҷанги шаҳрвандӣ афтада буд.

Яке аз қаҳрамоноҳои фавқулодаи Пешвои миллат аз он иборат буд, ки дар он рӯзгоре, ки ҳазорон дар як рӯз ба ҳоку хун ғалтиданд, халқ ва миллатро пеш аз ҳама, бо иродаи ҷун кӯҳ устувор ва азму идроки рафеъ рӯҳан қувват бахшид. Ӯ дар шароити бисёр сахту сангини ҷанг аз даруни мусибатҳо ва фоҷиа бо сухани шуълабори хеш, ки дар он ваъдаи сулҳу оромӣ буд, ба халқи худ аносири умед ва хушбиниро берун кашид.

Ҷаҳониён имрӯз Сарвари давлати моро ба унвони таблиғгари фарҳанги волои ваҳдатифар, сафири равшанроӣ ва ҳумоюнқадам, пайвандгари аслҳову наслҳо шинохта, адолат, ҷавонмардӣ, садоқатро, ки хоси дарси тавҳам бо кишвардории ӯст, як ҷузъи андеша ва дастури давлатдорӣ хеш ҳисоб намудаанд.

Бо дарки мафҳуми қавии бародариву баробарӣ, имрӯз мардуми тоҷик аз шарофати Ваҳдат ба ҳазорон таҳаввулотӣ шигарфи сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ ноил шуд, ки дар таърих мондагору бесобиқа

аст. Ва имсол мардуми подори сулҳ 29-умин солгарди онро дар партави дӯстиву саодат истиқбол мегиранд.

Дар баробари дигар падидаҳои нохушоянди ҷаҳонишавӣ яке аз падидаҳои хеле хатарзо, ки ба пояи салтанату давлатдорӣ ва оромишу иттиҳод саҳттарин зарба мезанад, ин таассуб аст (мағзҳои заҳролудшуда). Аз таърихи башариёт ба мо маълум аст, ки аз сапедадами таърих ду неруи ба ҳам муқобилу оштинопазир ба ҳам рақобат доштаанд. Ин яке маърифат, ки сарчашмаи тамоми илмҳои башариёт аст ва дигаре ҷаҳолат, яъне ифрот, хиёнат, фиску фучур, ваҳшоният, ҷаҳл ва торикӣ донишу имон.

Аз ҳама амали зишт ва ботил ин хиёнат ба халқу Ватан аст. Имрӯз гуруҳҳои муғриз ва тамаъҷӯӣ, ифротӣ бахшӣ, барои хароб кардани пояҳои давлатдорӣ ва ҳалал расонидан ба оромиши кишвари мо иттилоотро ягона василаи муборизаи худ қарор дода, бо амвоҷи сиёҳолудӣ тарғибу ташвиқи кӯтоҳандешонаи хеш мағзҳои ҷавононро шустушӯ мекунанд. Мардумро ба хунрезӣ, парокандагӣ, яъне ҷиҳоди сағир даъват мекунанд.

Равоншиносон бар он ақидаанд, ки дар радифи иллатҳои равонии инсон манфуртарин беморӣ ин бахилӣ, иғвоандозӣ, тухмат ва бадбинӣ мебошад. Мо амалҳои зишти ин гуруҳро, ки аз лиҳози равонӣ бемор ҳастанд, саҳт маҳкум мекунем.

Мо бояд бо зиракии сиёсӣ, дониши васеъ, ҷаҳонбинӣ дақиқ, имконот, таҷриба, шуури дунёдаркӣ ва бидъати равшанбинона нагузорем, ки ҳар ҳаракат ва бедорӣ, ки нияти нопок доранд, ҳадафҳои худро дар кишвар амалӣ созанд.

Мо бояд дар ҳама ҳолатҳо масири илму донишро дунбол кунем. Маърифатро аз ҳар қучое, ки пайдо шавад, ҷустуҷӯ намоем. Рӯҳи ваҳдати аслиро тавассути омӯзиши таъриху фарҳанг дарк намуда, тақвият бахшем.

Ба ормонҳои баланди милливу меҳанӣ содиқ бошем, миллатро бо неруи қудрати ақлонӣ мусаллаҳ намоем ва ҳамеша ӯро рӯҳан қувват бахшем.

Ватандориро ҷун зеботарин ибодат пазири намоем. Бо ҷиддияту ҳавсалаи тамои барои пешрафту созандагии он бикушем. Ба усули инсонӣ ва маънавият така дошта бошем. Танҳо бо ин васила метавонем аз душвориҳои ва мазоиқи ҷаҳонишавӣ сарбаландона бигзарем.

Мунодии асили ваҳдат, Пешвои муаззами миллат, қобили эҳтиром Эмомалӣ Раҳмон солҳо хунобаи дил хӯрду ин давлату миллатро барои мо бо ашки гарму оҳи сард сохт ва то ба имрӯз ин рисолати худро сарбаландонаву шарофатмандона ҳимоят карда истодааст.

Мо бояд бо рушди такомули маънавият, иттиҳод, садоқат ва дилбастагӣ Ваҳдати миллиро ҷун руҳ ва азамати ҷовидона ба ояндагон ба саломат бирасонем.

ЗАМИНАҲОИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

Таърих ва воқеияти сиёсии ҷаҳони муосир собит месозад, ки яке аз омилҳои муҳимми таъмини ҳастии миллат ва давлатҳои миллӣ мавҷудияти фазои ҳамгирӣ, муттаҳидӣ ва ягонагии миллӣ мебошад. Ваҳдати миллӣ дар натиҷаи фаъолияти субъектҳои иҷтимоӣ ташаккул ёфта, дар заминаи робитаҳои гуногуни сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ таҳким меёбад. Аз ин нуқтаи назар, он ҳамчун омили муҳимми рушди устувор ва суботи ҷомеа арзёбӣ мешавад.

Махфират Хидирзода
доктори илми фалсафа, профессор

Аҳаммият ва зарурати воқеии Ваҳдати миллиро таҷрибаи давлатдорӣ тоҷикон тасдиқ менамояд. Дар ҳар як ҷомеа ин раванд бо назардошти шароити таърихӣ сиёсӣ шакл гирифта, омилҳои иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва маънавӣ ба ташаккул ва рушди он таъсири мустақим мерасонанд.

Ҷанги таҳмилии шаҳрвандии солҳои навадуми асри гузашта аз мавҷудияти мушкилиҳои ҷиддӣ дар масъалаи ваҳдат ва ягонагии миллӣ шаҳодат медиҳад. Имрӯз, бо гузашти вақт, имконият фароҳам омадааст, ки ин раванд аз диди таҳлиلى арзёбӣ гардад, зеро сулҳу суботи кунунӣ дар заминаи омилҳои мушаххаси сиёсӣ, иҷтимоӣ фарҳангӣ ва равонӣ ба даст омадааст.

Яке аз заминаҳои асосии Ваҳдати миллӣ устуворгарии ҳокимияти қонунӣ ва эътирофи он дар арсаи байналмилалӣ мебошад. Бо баргузори Иҷлосияи XVI Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон фалаҷи ҳокимияти давлатӣ бартараф гардид, ҳокимияти конститусионӣ барқарор шуд. Шу-

“Ваҳдати миллӣ мафҳум ва фаъолиятест, ки ягонагии мавҷудияти умумиятҳои этникиро дар ҳайати миллати муайян интихоб мекунад. Ваҳдати миллӣ бо омилҳои табиӣ иҷтимоӣ, дохилиро берунӣ вобаста буда метавонад. Он тавассути ҳамкориҳои субъектҳои этникӣ дар соҳаҳои гуногун аз он ҷумла иқтисод, техника, илм, сиёсат, санъат вазиш, дин ва ғайраҳо амалӣ шуда метавонад. Дар сатҳи фардӣ бошад он бо эҳсоси миллӣ, психология, хусусиятҳои ҳаёт ва фаъолияти яққоии одамон робита дорад.”

Владимир Криско, профессор

рои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон идораи давлатро ба зимма гирифта, барои танзими муносибатҳои сиёсӣ замина гузошт. Дар ҳамин давра Тоҷикистон ҳамчун давлати соҳибистиқлол ба узвияти Созмони Миллали Муттаҳид пазируфта шуда, Истиқлоли давлатии он аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ эътироф гардид. Ин раванд нишон медиҳад, ки ҳокимияти сиёсӣ барои татбиқи иродаи давлатӣ имконият ва захираҳои заруриро соҳиб гардидааст.

Ин вазъият нерӯҳои муҳолифинро низ водор сохт, ки ба воқеият бо назари дигар муносибат намуна, роҳи музокиротро интихоб кунанд. Талошҳои Ҳукумат барои ба сари мизи гуфтушунӣ ҷалб намудани онҳо натиҷа дода, қадами нахустин дар роҳи истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ гузошта шуд.

Заминаи муҳимми дигар сиёсати иҷтимоӣ фарҳангӣ мебошад. Ин омил бо эҳёи тафаккури миллӣ, ҳифзи хотираи таърихӣ, сабақ гирифтани аз гузашта ва дарки масъулияти умумимиллӣ алоқаманд аст. Дар ин раванд хусусиятҳои шуури сиёсии ҷомеа низ нақши муҳим бозиданд.

Заминаи сеюми Ваҳдати миллӣ тақвияти мавқеи шахсият дар ҷомеа буд, ки ба устувор гардидани эътимод ва боварии мардум мусоидат кард. Дар шароити мураккаби сиёсӣ равонӣ роҳбарияти давлат тавассути талошҳои пайваста тавонист эътимоди ҷомеаро барқарор намуда, барои таҳкими сулҳ ва субот заминаи устувор фароҳам оварад.

Ваҳдати миллӣ раванди доимӣ буда, барои ҳифз ва рушди минбаъдаи худ чораандешии пайвастаро талаб мекунад. Хусусан, дар шароити ҷаҳоншавӣ зарур аст, ки омилҳои осебпазири ин арзиши бузург миллӣ сари вақт ошкор ва бартараф карда шаванд.

Зулфия Атоӣ

Шоири халқии Тоҷикистон

Тоҷик нашуд сархам

Эй шеъри зи дил рафта, бар лонаи худ баргард,
Шодӣ, чи ниҳон гаштӣ? Боз ой, гурезад дард.

Эй хомаи маҳзунам, туфони дигар ангез,
Эй руҳи аламдида, бо лашкари ғам бистез.

Раҳгумзада анбӯҳе аз кӯҳу адир омад,
Кин аз пайи кин омад, тир аз пайи тир омад.

Беёд садо кардам: ин аст чу тақдирам,
Дар пойи Ватан афтам, дар пойи Ватан мирам!

Дар рӯзи сиёҳ аз ту як лаҳза нагаштам дур,
Тар кард заминатро селобаи ашки шӯр.

Дар боғу чаман аз ғам сад буф ҳамегуфт «уф»,
Бастам, Ватано, захмат бо суф, гаҳе бо зуф...

Хуншор қабоятро бо ашк бишустам пок,
Ҳам ҷисми азизонат биспурда будам бар хок...

Имрӯз чаманзорат бо ҳусн рабояд чашм,
Дар кас чу намебинӣ на кину нишони хашм.

Тоҷик нашуд саргум, тоҷик нашуд сархам,
Тоҷик зи хеш афзуд, ҳаргиз нашуд аз худ кам.

Ин сулҳи гаронмоя бингар ту, аё олам,
Тоҷик бишуд соҳиб бо сабр ба ҷоми Ҷам.

ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

– кафолати зиндагии босубот

Ваҳдат муҳимтарин арзиши ҷомеаи инсонӣ маҳсуб ёфта, кафолати зиндагии босубот ва шоиста мебошад. Аз таҷрибаи аксар миллатҳо ва вазъи кунунии ҷомеаи ҷаҳонӣ бармеояд, ки Истиқлоли давлатӣ, озодӣ, соҳибхитиёрӣ ва ба ин монанд падидаҳои нодир дар заминаи ягонагӣ, якдилӣ ва дар умум, ваҳдат таҳким меёбад. Ваҳдат калиди тамоми орзуву омол ва ормони ҳазорсолаи миллату халқиятҳо ба ҳисоб рафта, маҳз, дар заминаи ин падидаи нодир, метавон ба тамоми мақсадҳо ноил гардид.

Қобилҷон Ҳушваҳтзода
президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Миллати тоҷик муддати садсолаҳо бо ормони давлати мустақили миллӣ умр ба сар мебурд ва дар тури ин ҳама давраҳо ҷони садҳо фарзандони бонангу номушаро аз даст додааст. Ҳақиқати таърихӣ ва сабақе, ки дар ибтидои истиқлоли Ватан бардоштем, бори дигар нишон медиҳад, ки ҳифзи дастовардҳои Истиқлол ба маротибаҳо аз ба даст овардани он мураккабтар аст. Вале агар ин муқаддасот дар заминаи Ваҳдати миллӣ ва суботи сиёсӣ устувор намешуду кор ба тарзи дигар амалӣ мегашт, яъне агар душманони миллат, махсусан, онҳое, ки хоҳиши ин давлатро тақсим кардан доштан аз харитаи сиёсии ҷаҳон номашро ба нестӣ бурдан ва бо ин ҳама мақсадҳо мерасиданд, пас, аҳволи миллати тоҷик боз ҳам мураккаб мегардид.

Нақши инсонҳои бузург ва чеҳраҳои мондагор дар лаҳзаҳои бисёр ҳассос ва сарнавиштсози миллат ба таври барҷаста ҳувайдо мегардад.

Маъмулан, шахсиятҳои хирадманд ва фавқулодаро вазъи ҳассос ва сарнавиштсози таърихӣ ва масъалаҳое,

ба монанди боқӣ мондан ва ё намондани давлатҳо дар сатҳи ҷаҳон ба сиёсатмадорони ҷирфай табдил медиҳад. Дар чунин марҳилаҳои мураккаб лидерҳое ба сахнаи сиёсат ворид мешаванд, ки ба шикасти тамоми омилҳои номатлуб қодиранду метавонанд заминаи рушди босуботи ҷомеаро гузоранд.

Дар ин росто бояд таъкид кард, ки барои миллати тоҷик дар интиҳои асри XX, ки Тоҷикистон нахуст қадамҳои хешро дар роҳи истиқлол мегузошт ва дар ин самт ҳоло таҷрибаи кофӣ надошту якбора ба мӯҷарои сиёсӣ рӯ ба рӯ гардид, шахсияти наҷотбахш ва тавоно лозим буд. Маҳз дар Иҷлосияи XVI – уми Шурои Олӣ бори дигар бахти миллат омад карду сарвари сиёсӣ интихоб гардид, ки бо ирода ва матонати худ тавонист рисолати бузургро дар айни ҳол бисёр мураккабро бошарафона иҷро намояд. Ин шахсияти барҷаста муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аст, ки имрӯз аз ҷониби миллати тоҷик ва шаҳрвандони Тоҷикистон ҳамчун «Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ» эътироф гардидааст. Замоне муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимони давлатдориро ба даст гирифтанд, ки аз ин рисолати бузург мураккаб аксарият ҳудудӣ мекарданд.

Аз тағйирёбии вазъи сиёсӣ истифода карда, абарқудратҳо меҳостанд тавассути бухрони сиёсии Тоҷикистон ба минтақа роҳ ёбанду ҳадафҳои геостратегӣ ва геополитикии хешро амалӣ созанд. Баъзе афроди худҳо ва ноогоҳ аз манфиатҳои миллату давлат ба бозичаи дасти онҳо табдил ёфтанду ба муқобили миллату давлати худ амал карданд.

Дар ин раванди тақдирсоз сарвари хирадманду ҷасур муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тамоми саъю талоши худро баҳри бартараф намудани омилҳои бухронӣ равона карданд. Хидмати бузурги ин сиёсатмадори барҷаста дар назди миллати тоҷик ва шаҳрвандони Тоҷикистон дар он аст, ки дар шароити ҳассос ва мураккаби ҷанги шаҳрвандӣ давлатдорӣ тоҷикон ва бақои давлатро аз парокандагӣ ва барҳамхӯрӣ ҳифз кард. Бо ин бо бовари комил метавон гуфт, ки Эмомалӣ Раҳмон бунёдгузори сулҳу ваҳдати тоҷикон ва наҷотбахши давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон мебошанд.

Маҳз шахсияти ин абармарди сиёсат дар радиои фитнаҳои душманони миллат, ки дар марҳилаҳои муҳталифи таърихӣ тоҷиконро борҳо ба гирдоби хун кашада буд, қодир ба истодагарӣ кард. Танҳо тасмири

қавӣ ва ҷуръати инсония миллиашон, ки бори вазнини эъмори давлатро ба дӯш гирифта буд, худ нишони қаҳрамонӣ мебошад. Танҳо ҳамин далел басанда аст, ки ҳеҷ кадом аз шахсиятҳои барҷастаи давлативу ҳизбӣ дар он лаҳзаи мураккаб ҷуръат накарданд, ки бори гарони масъулияти роҳбарии мамлакатро ба душ гиранд. Баръакс, аксари ашхоси таҷрибадор аз ишғоли вазифаҳои пешниҳодкардаи Раиси Шурои Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон худдорӣ карданду мавқеи бетарафӣ ва интизориро ихтиёр карда буданд. Маҳз, боварӣ ва ҷасорати Сарвари ҷавону дурандеш умеди мардумро ба навмедӣ накашид. Дониши амиқу вазъии мураккаби мавҷуда дар ҷумҳурии сарвари навинтихобро ба ҳулосае овард, ки аввалан, якпорчагии мамлакатро таъмин кардан мебояд ва баъдан, дар ин замина, роҳи рушди иқтисодӣ, сиёсӣ ва фарҳангии мамлакатро пеш гирифтани лозим аст. Сарвари давлат вазифаи муҳимтарини худро дар он медиданд, ки ҳувияти бар асари ҷангу хунрезӣ ва парокандагии ақидавии мардумро ба ҳолати муътадил бозгардонанду ваҳдату пайванди пойдеории тамоми кишрҳои ҷомеаро ба вучуд биёранд. Ин замоне буд, ки мақомоти ҳокимияти давлатӣ аз ҳам рехтаву корношоём буданду дар мамлакатҳои ҳамҷавор ва хориҷи дур сухан аз Тоҷикистон мерафт.

Вазифаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо сарвари муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати ҳар ҷи зудтар бартараф намудани оқибатҳои ногувори бухрони сиёсӣ ва устувор намудани пояҳои давлати соҳибистиқлол пиёдаасозии барномаи эъмори давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ, иҷтимоӣ ва мутамаддун буд.

Муҳимтарин механизми амалӣ гардидани ин барнома қабули Конститутсияи ҷумҳурии маҳсуб меёфт, ки он стратегияи рушди дурнамои Тоҷикистонро дар тамоми самтҳо бояд муайян мекард. Қонуни асосӣ мавқеи ҳар як гуруҳ ва кишрҳои ҷомеи шаҳрвандиро муайян карда, мамлакатро аз вартаи бухронӣ раҳо мебахшид ва ҳамин тавр ҳам шуд. Боварӣ ва эътимоди ҷомеаро нисбат ба сиёсати Ҳукумат, маҳз, Конститутсия таҳким бахшида, заминаи ба ҳам омадани миллатро гузошт. Махсусан, ҳалли мушкилоти иҷтимоии муҳоҷирони иҷборӣ, ки ба мамлакатҳои ҳамҷавор дар натиҷаи саршавии ҷанги шаҳрвандӣ паноҳ бурда буданд аз сиёсати дурандешонаи Роҳбари давлат вобастагии зиёд дошт.

Таҷрибаи таърихӣ то имрӯз собит кардааст, ки дар ҳеҷ даври замон ҳукумате ва ё сарвари давлате барои баргардонидани муҳоҷирони иҷбории худ талоше накардааст. Вале аввалин кори Сарвари давлати Тоҷикистон аз сулҳ оғоз шуда, яке аз роҳҳои таҳкими сулҳ ва суботро муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар баргардонидани муҳоҷирони иҷборӣ медиданд ва эшон ин рисолати бузурги таърихиро дар назди миллати тоҷик бошарафона иҷро карда, дар муддати кӯтоҳ аксари онҳоро ба Ватан баргардониданд.

Тоҷикистон ба як таҳаввулоти бузурге зарурат дошт, ки ҳамаи кишрҳои ҷомеа, махсусан силоҳдору бесилоҳ, гурезагону дар Ватан будагон, зиёиёну мардуми одӣ тавонанд бе таҳдид дар эҳёи мамлакат саҳм дошта бошанд.

Сиёсати ҳукумат ва ташаббусҳои хирадмандонаи Пешвои муаззами миллат боварӣ ва эътимоди аксариятро зиёд намуд. Тоҷикистон новобаста аз мушкилоти иқтисодиву иҷтимоӣ, муноқишаҳои шадиди мусаллаҳона дар сарҳад ва минтақаҳои наздисарҳадӣ, фишори сиёсии қувваҳои оштинопазир ба амалӣ кардани ислохотҳои сиёсӣ иқтисодӣ идома меод.

Ҳамин тавр, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо сарвари Эмомалӣ Раҳмон дар таъяки меъёрҳои Конститутсия, ки инъикосунандаи иродаи халқ ба ҳисоб меравад, дар роҳи танзими вазъии сиёсӣ иҷтимоӣ чораҳои саривақтӣ анҷом дод.

Сарвари давлат муваффақ гардиданд, ки дар радиҳои устувор намудани пояҳои давлатдорӣ, махсусан ташкили мубориза бо ҷинояткорӣ, ислоҳоти сиёсӣ ва ҳуқуқиро идома бахшида, муҳоҷирони иҷбориро ба Ватан баргардонанду сулҳу ваҳдати миллиро, ки кафили бақои миллат ва Истиқлоли давлатӣ мебошад пойдор намоянд. Акнун миллат ва шаҳрвандони ҷумҳурии сарҷамъ гардида, парешонӣ ва муҳолифатҳои дохилӣ, ки ҳамчун хатар ба ҳастии миллат ва давлати соҳибистиқлол таҳдид мекард, аз байн бурда шуд.

Миллати соҳибтамаддуни тоҷик бори дигар аз таҷрибаи нодири таърихӣ хеш дар роҳи ба ҳам омадан баҳри наҷоти давлати соҳибихтиёр истифода карда, як марҳилаи бисёр ҳассос ва сарнавиштсозро сипарӣ намуд.

Иродаи дурандешона ва хирадмандонаи Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон заминаи асосиро дар роҳи таҳкими сулҳу субот гузошт. Имрӯз кишрҳои мухталифи ҷомеа, махсусан, ҷавононро зарур аст, ки ба қадри сулҳу субот расида, барои якпорчагии Ватан ва осудагии миллат талош намоянд. Дар ин самт, кишри зиёии ҷомеа бояд бештар фаъол бошанду муҳимияти арзишҳои ҳастии миллат ва давлати соҳибистиқлолро ба насли наврас ва ҷавони ҷумҳурии шарху тавзеҳ диҳанд.

Насли наврасро бояд дар руҳияи хештаншиносӣ, арҷ гузоштан ба арзишҳои миллию давлатдорӣ, ҳифзи муқаддасоти миллий, содиқ будан ба ин марзу бум, ниёкони хеш ва бунёдгарию созандагӣ ташвиқ намоянд.

Кафили асосии таҳкими Ваҳдати миллий, қабл аз ҳама, тафаккури миллий ва асолати миллий аст, ки он дар арҷ гузоштани ҷомеа ба арзишҳои миллий инъикос мегардад. Он ҷомеа ва он миллате, ки ба арзишҳои миллий ва суннатҳои неки ниёкони хеш арҷ мегузорад дар он ваҳдат пойдор аст.

ВАО ВА ТАҲКИМИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

Ваҳдати миллӣ барои мардуми тоҷик на танҳо як санаи таърихӣ, балки рамзи эҳёи давлатдорӣ, бақои миллат, суботи сиёсӣ ва асоси ҳамаи пешрафту дастовардҳои Тоҷикистони навин мебошад. Таърих собит намудааст, ки ҳеҷ ҷомеа бидуни сулҳу оромӣ ва сарҷамъиву ҳамдигарфаҳмӣ наметавонад рушд кунад.

Барно Соҳибзода

*муовини раиси Кумитаи телевизион
ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон,
номзади илмҳои филологӣ*

Ҷанги шаҳрвандии солҳои 90-уми асри гузашта ба иқтисод, иҷтимоӣ, фарҳанг ва тафаккури ҷомеаи тоҷик зарбаи сангин расонд. Дар он айём ҳазорҳо нафар қурбон гардиданд, садҳо ҳазор шаҳрвандон муҳоҷиру гуреза шуданд ва хатари аз байн рафтани давлатдории миллӣ ба миён омада буд.

Маҳз, бо талошҳои шабонарӯзии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон миллати тоҷик тавонист аз ин имтиҳони саҳти таърихӣ бо сарбаландӣ гузарад. Имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ, 27-уми июни соли 1997, оғози марҳилаи нави рушди давлат ва ҷомеа гардид. Аз ҳамон рӯз Тоҷикистон ба роҳи созандагӣ, бунёдкорӣ ва таҳкими пояҳои давлатдории миллӣ қадам гузошт.

Ваҳдати миллӣ на танҳо ҷомеаро муттаҳид кард, балки барои рушди тамоми ниҳодҳои давлатӣ ва иҷтимоӣ, аз ҷумла, воситаҳои ахбори омма, заминаи устувор фароҳам овард. Зеро фаъолияти пурраи расонаҳо танҳо дар фазои орому устувор имконпазир аст.

Дар даврони соҳибистиқлолӣ ва бахусус, пас аз барқарор шудани сулҳ дар Тоҷикистон фазои

мустақили иттилоотӣ ташаккул ёфт. Барои татбиқи моддаҳои Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун ҳуҷҷати асосии давлатдорӣ замина фароҳам омад. Дар ин давра, як қатор санадҳои муҳимми меъёрии ҳуқуқӣ қабул гардиданд, ки фаъолияти расонаҳоро ба танзим дароварда, барои рушди онҳо имкониятҳои наф фароҳам сохтанд. Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи телевизион ва радиошунавонӣ», «Дар бораи матбуоти даврӣ ва дигар воситаҳои ахбори омма», «Дар бораи ҳуқуқи дастрасӣ ба иттилоот», «Дар бораи иттилоотӣ» ва дигар санадҳо заминаи устувори фаъолияти касбии журналистонро муҳайё намуданд.

Натиҷаи ҳамин сиёсати созанда аст, ки имрӯз Тоҷикистон соҳиби фазои мукаммали иттилоотӣ мебошад.

Айни замон, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 202 рӯнома (аз ҷумла 134 давлатӣ ва 68 мустақил), 193 маҷалла (157 давлатӣ ва 36 мустақил) ва 6 агентии иттилоотӣ (1 давлатӣ ва 5 мустақил) ба қайд гирифта шудаанд. Ҳамчунин, дар саросари ҷумҳурӣ 107 шабакаи давлативу хусусии телевизиону радио ва студияҳои истеҳсоли маҳсулоти аудиовизуалӣ, аз ҷумла, 15 телевизиону 10 радиои давлатӣ, 16 телевизион ва 25 радиои хусусӣ фаъолият доранд.

Дар шароити ҷаҳонишавӣ ва рушди технологияҳои рақамӣ нақши Воситаи ахбори омма боз ҳам муҳимтар гардидааст. Имрӯз воситаҳои ахбори омма танҳо манбаи иттилоот нестанд, балки воситаи таъсиррасонӣ ба афкори ҷамъиятӣ, тарбияи ҷавонон дар руҳияи худшиносӣ, таҳкими ҳуввияти миллӣ ва ҳифзи амнияти иттилоотӣ мебошанд. Маҳз, ҳамин ҷанбаҳо аҳамияти махсуси Воситаи ахбори оммаро дар таҳкими ваҳдати миллӣ муайян мекунанд.

Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон борҳо таъкид намудаанд, ки дар замони муосир иттилоот ба яке аз захираҳои муҳимми стратегӣ табдил ёфтааст. Воқеан ҳам, касе, ки фазои иттилоотиро идора мекунанд, метавонад ба афкори ҷомеа таъсир расонад. Аз ин рӯ, ҳифзи амнияти иттилоотӣ ва таҳкими ҳуввияти миллӣ яке аз вазифаҳои муҳимтарини расонаҳои миллӣ маҳсуб мешавад.

Воситаҳои ахбори оммаи Тоҷикистон дар солҳои соҳибистиқлолӣ барои таҳкими фазои ягонаи иттилоотӣ ва пешгирии зухуроти номатлуб саҳми арзанда мегузоранд. Маҳз, тавассути барномаҳои телевизионӣ, радиой, матолиби нашрияҳои даврӣ ва ахбори расонаҳо арзишҳои миллӣ, таърихӣ, фарҳангии бостонӣ ва дастовардҳои замони Истиқлол ба ҷомеа муаррифӣ мешаванд. Бинобар ин, нақши Воситаи ахбори омма дар таҳкими Ваҳдати миллӣ бисёр ҳам муҳим мебошад.

Муҳаммад Ғоиб
Шоири халқии Тоҷикистон

Ваҳдат

Чашм бар дур назар кард, хабардор шудем,
Заҳрро ақл шакар кард, шакардор шудем.
Панд бар фанд асар кард, асардор шудем,
Меҳр бар кина зафар кард, сипардор шудем.
Нешро аз хотири ҳастии миллат нӯш кардем,
Оташи ҷанги ватансӯзандаро хомӯш кардем.
Хунчигар шуд баду ин қавм бадомӯз нашуд,
Ҷо даруни қафаси дуд худафрӯз нашуд,
Соҳиби нури хирад буд, сияҳрӯз нашуд,
Сабзтар гашт, сияҳрӯ чу заминсӯз нашуд.
Ин нишоне аз гуноҳи ҳам гузаштан буд,
Ин баҳори ваҳдати сарсабз гаштан буд.
Қиссаи Ваҳдати моро ба ҳама ҷо донанд,
Сухан аз Сулҳ равад, Сарвари моро хонанд.
Ҳар кучо Пайкараи Ваҳдат агар бигзоранд,
Ном бояд, ки ба он тоҷбасарҳо монанд...
Мо ба Ваҳдат дар ҷаҳон машҳур гаштем,
Чун нишони ориён машҳур гаштем.

ВАҲДАТ – ТАРҲЕ АЗ ДЕВОРИ ҚИСМАТ ВА РИСОЛАТИ ФАРҲАНГ

Дафтарро varaқ мезанам. Саҳифаҳо аз бӯйи сиёҳӣ ва коғази тоза лабресанд, аммо дар умқи ин сатрҳо, ки имрӯз бо лаҳни орому дилпур навишта мешаванд, таърихи на чандон дури як миллати аз вартаи нестӣ баргашта нухуфтааст. Мо кӣ будем ва ба кучо мерафтем? Ин саволест, ки ҳар сол дар остонаи 27-уми июн, дар Рӯзи Ваҳдати миллӣ, на танҳо дар зехни ман, балки дар замири ҳар куҳансолу ҷавони ин сарзамин бояд садо диҳад. Садо диҳад, то фаромӯш накунем, ки ин оромиш деворест, ки хишт-хишти он бо хуни дил ва ҷони азизон қомат афрохтааст.

Иброҳим Аҳмад

сардори Раёсати таъбу нашр ва матбуоти
Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рӯзи Ваҳдати миллӣ дар таърихи давлатдорӣ навини тоҷикон ҳамчун санаи муқаддасу сарнавиштсоз ҷойгоҳи хос дорад. Ин рӯзи муборак рамзи пирӯзии хиради сиёсӣ, фарҳанги сулҳофарӣ ва иродаи матини миллати тоҷик дар роҳи ҳифзи давлат ва таҳкими суботи оромӣ мебошад. Маҳз, Ваҳдати миллӣ барои мардуми Тоҷикистон фазои эътимод, ҳамдигарфаҳмӣ ва рушди устуворро фароҳам оварда, кишварро ба сӯйи бунёдкориву созандагӣ раҳнамун сохт.

Дар расидан ба ин дастоварди бузурги таърихӣ саҳми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон беназир ва тақдирсоз мебошад. Дар солҳои бисёр ҳассосу мураккаби таърихи кишвар маҳз, сиёсати хирадмандона, иродаи қавӣ

ва талошҳои пайгиронаи Пешвои муаззами миллат тавонист мардуми парокандаро муттаҳид намуда, Тоҷикистони азизро аз хатари нобудӣ ва парокандагӣ наҷот бахшад.

Созишномаи умумии истиқрори сулҳу ва ризоияти миллӣ, ки бо талошҳои шабонарӯзии Сарвари давлат ба даст омад, оғози марҳилаи нави рушди ҷомеаи тоҷик гардид. Имрӯз бо гузашти солҳо аҳамияти таърихӣ ин иқдоми бузург боз ҳам равшантар эҳсос мешавад. Зеро сулҳу ваҳдат на танҳо суботи сиёсиро таъмин намуд, балки барои рушди иқтисод, пешрафти фарҳанг, илму маориф ва эҳёи арзишҳои миллӣ заминаи воқеӣ гузошт.

Дар ин раванд нақши аҳли фарҳанг, зиёиён, намоёндогони соҳаи таъбу нашр ва махсусан матбуот низ хеле назаррас мебошад.

Ба қавли дигар матбуот ва китоб — ин ду оинаи томнамои руҳи миллат, дар он рӯзгори тираву тор шоҳиди ҳоле буданд, ки ҷи гуна сухан аз вазни худ уфтод ва ҷи гуна varaқҳои сафеди рӯзномаҳо ба ҷойи бӯйи сулҳу, бӯйи боруту дуд меоданд. Дар он солҳо, ки тарсу навмедӣ бар дилҳо соя афканда буд, рисолати таъбу нашр ва матбуот вазнинтар аз ҳар вақти дигар гардид.

Беҳуда намерӯянд, ки сарзамине ки ҷангзада аст, пеш аз нон ба сухани гарм, ба умед ва ба равшанӣ ниёз дорад. Маҳз дар ҳамин лаҳзаҳои тақдирсоз, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо ҷасорати бемисли сиёсӣ ва иродаи матин тавонистанд фарҳангро ҳамчун силоҳи наҷотбахши миллат ба кор баранд. Сухан дубора ҷон гирифт. Сухани ҳақ, сухани сулҳохона ва сухани ваҳдатофарин.

Имрӯз бо гузашти солҳо мо метавонем хулоса кунем, ки Ваҳдати миллӣ барои мо танҳо як истилоҳи сиёсӣ ё санаи тақвимӣ нест. Ин падида барои соҳаи таъбу нашр ва матбуоти кишвар як давраи эҳёи дубора буд. Мо аз ҷопи varaқпораҳои пароканда ва низоангез ба марҳилаи наشري китобҳои бунёдии таърихӣ, фарҳангӣ ва илмӣ гузаштем.

Бо шарофати Ваҳдати миллӣ ва сиёсати фарҳанг-парваронаи Роҳбари давлат имрӯз соҳаи таъбу нашр

ва матбуот ба марҳилаи нави рушд ворид гардидааст. Дар замони соҳибистиқлолӣ фаъолияти муассисаҳои нашриявӣ густариш ёфта, имкониятҳои техникиву эҷодии расонаҳо беҳтар шуданд ва матбуоти миллӣ ҳамчун минбари муҳимми афкори ҷомеа мақоми устувор касб намуд.

Яке аз барҷастатарин дастовардҳои ин давра нашри силсилаи «Ахтарони адаб» ба шумор меравад. Ин тарҳи бузурги фарҳангӣ, ки бо ибтикори Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳандозӣ гардидааст, фарогири 50 ҷилд осори баргузидаи адибони классикии тоҷику форс аз асри X то аввали асри XX мебошад. Силсилаи мазкур ҳамчун ганҷинаи нодири адабиёти миллӣ, мероси гаронбаҳои маънавии моро барои наслҳои имрӯз ва фардо дастрас намуда, дар таҳкими худшиносии миллӣ нақши калидӣ мебозад.

Дар баробари ин, нашриётҳои давлатии «Адиб», «Ирфон» ва «Маориф» бо роҳандозии силсилаҳои арзишманде чун «Китобхонаи мактаб» ва «Адабиёти ҷаҳон» дар ғанӣ гардонидани ҷаҳони маънавии кӯдакону наврасон ва густариши ҷаҳонбинии хонандаи тоҷик саҳми муассир мегузоранд. Ин иқдомҳо ба ошно намудани ҷомеа бо беҳтарин намунаҳои адабиёти ҷаҳонӣ мусоидат мекунам.

Саҳми Муассисаи давлатии «Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи миллии тоҷик» низ дар ин раванд назаррас ва беназир аст. Танҳо дар солҳои 1991–2026 ин ниҳод зиёда аз 200 номгӯй китоб, аз ҷумла, донишномаҳои соҳавӣ, фарҳангҳо ва асарҳои бунёдии илмиро бо теъдоди умумии беш аз 180 ҳазор нусха ба нашр расонидааст, ки дар рушди илму маърифат заминаи устувор мегузорад.

Яке аз шаклҳои муассири дастрас намудани китоб ба аҳоли ташкили «Корвони китоб» мебошад, ки аз соли 2007 инҷониб китобҳои тозанаширо ба китобхонаҳои шаҳру ноҳияҳо ройгон мерасонад. Ин ҳаракати фарҳангӣ дар шакли муосири худ дар доираи Барномаи давлатии «Рушди фаъолияти китобдорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2006–2015» оғоз гардида, бо мақсади иҷрои дастуру супоришҳои Президенти кишвар ва нақшаи чорабиниҳои Вазорати фарҳанг амалӣ шудааст. Иқдом, асосан, ба ғанӣ гардонидани фонди китобхонаҳо дар минтақаҳои дурдаст ва таъмини онҳо бо таҷҳизоти зарурии китобдорӣ равона гардидааст.

Бо супориши Президенти мамлакат як қатор осори гаронбаҳо бо теъдоди бузург ба таъби расонида шуда, ба аҳоли дастрас гардиданд: китоби муқаддаси «Қуръони карим» — 50 000 нусха, «Тоҷикон»-и аллома Бобочон Ғафуров — 1 500 000 нусха ва дар соли 2025 «Шоҳнома»-и безаволи ҳаким Абулқосими Фирдавсӣ — 1 700 000 нусха. Ин иқдоми фарҳангпарварона ба он равона шудааст, ки ҳар як шаҳрванди кишвар аз таъриху тамаддуни бостонии худ огоҳ бошад, эҳсоси ватандӯстӣ ва худшиносиро тақвият бахшад ва забони ноби тоҷикиро ҳамчун рукни ҳастии миллат ҳифз намояд.

Дар маҷмӯъ, дар ин давра ҷиҳати рушду таҳкими забони тоҷикӣ — ҳамчун нишонаи возеҳи ҳастии миллӣ ва пояи маънавии ҷомеа — корҳои бузургу муассир анҷом дода шудаанд, ки самараи онҳо дар болоравии сатҳи ҳудодоҳӣ ва фарҳанги миллӣ ба таври равшан эҳсос мегардад.

Илова бар ин, бо мақсади таъмини рушди муназзами соҳа Барномаи давлатии рушди соҳаи таъби нашр ва матбуоти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022–2026 қабул гардид, ки бо дастгирии Ҳукумати мамлакат амалӣ гардида истодааст. Барномаи мазкур барои таҳкими заминаҳои моддиву техникӣ муассисаҳои таъби нашр, баланд бардоштани сатҳи касбияти рӯзманигорон, рушди матбуоти миллӣ ва мутобиқ намудани фаъолияти воситаҳои ахбори омма ба талаботи замони муосир мусоидат менамояд.

Ҳамзамон, дар сиёсати фарҳангии давлат ба рушди маънавиёти ҷомеа, китобхонӣ ва баланд бардоштани сатҳи маърифати аҳоли тавачҷуҳи махсус зоҳир мегардад. Озмунӣ ҷумҳуриявӣ «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», ки бо ташаббуси Сарвари давлат роҳандозӣ гардид, имрӯз ба як ҳаракати муҳимми фарҳангиву маърифатӣ табдил ёфтааст. Ин озмун дар бедор намудани шавқи китобхонӣ, арҷгузорӣ ба адабиёти миллӣ ва кашфи истеъдодҳои ҷавон нақши муҳим мебозад.

Дар баробари ин, баргузориҳои озмунҳои соҳавӣ барои рӯзманигорон ва кормандони воситаҳои ахбори омма низ ба баланд гардидани маҳорати касбӣ, рушди журналистикаи миллӣ ва таҳкими мавқеи матбуот дар ҷомеа мусоидат мекунад. Чунин иқдомҳо нишон медиҳанд, ки давлат ва Ҳукумати мамлакат ба рушди озоди андеша, матбуоти касбӣ ва таҳкими фазои солими иттилоотӣ аҳамияти ҷиддӣ медиҳанд.

Имрӯз рисолати матбуоти даврӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ боз ҳам бештар мегардад. Матбуот бояд ҳамчун неруи маънавӣ барои ҳифзи Ваҳдати миллӣ, таҳкими истиқлол, тарғиби арзишҳои миллӣ ва муқовимат ба таҳдидҳои иттилоотӣ хизмат намояд. Ҳар мақолаи созанда, ҳар таҳлили воқеъбинона ва ҳар сухани масъулона метавонад дар таҳкими суботу ҳамдигарфаҳмӣ саҳми арзишманд гузорад.

Ваҳдати миллӣ барои миллати тоҷик танҳо дастоварди сиёсӣ нест, балки мактаби бузурги худшиносӣ, сабақи таҳаммул ва рамзи ояндаи ободӣ давлат мебошад. Вазифаи ҳар яки мо — баҳусус аҳли қалам ва намоёндагони соҳаи таъби нашр — аз он иборат аст, ки ин неъматӣ муқаддасро ҳифз намуда, онро ба наслҳои оянда ҳамчун арзиши ҷовидонӣ мерос гузорем.

Бигузор, сулҳу субот ва Ваҳдати миллӣ ҳамеша поянда бошад ва Тоҷикистони азизи мо таҳти роҳбарии хирадмандонаи Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба сӯйи рушду шукуфоии бештар қадамҳои устувор гузорад.

ШАҲРИЯ

Шонаи ваҳдат

Зиндагӣ гулафшон шуд дар каронаи Ваҳдат,
Гуна-гуна гул рақсад аз таронаи Ваҳдат.

Қиссаи висоли дӯст он қадар бувад ширин,
Хуш бувад ба ҳам гуфтан ошиқонаи Ваҳдат.

Порae зи нонамро чун хӯрам ба танҳой,
Лаззате аҷаб дорад обу донаи Ваҳдат.

Лолаи дилам пажмурд он замони бедодӣ,
«Пуршукуфа шуд ҷонам» дар замонаи Ваҳдат.

Дар табассуми мардум завқи зиндагӣ дидам,
Сад дуо равон кардам бар нишонаи Ваҳдат.

Ҳамдиливу ҳамроҳӣ дарди мо кунад дармон,
Сулҳро пазир, эй ҷон, дар каронаи Ваҳдат.

Дар диёри танҳой не гиёҳу на об аст,
Ёсу лола механдад аз ҷавонаи Ваҳдат.

Ҳар ки по гузорад каж дар раҳи салоҳи сулҳ,
Бегумон ҳамеларзад остонаи Ваҳдат.

Буми оху навмедӣ паршикаста бодо бод,
Мурғи бахти мо биншаст рӯи шонаи Ваҳдат

ИН КЌЗА АЗ ХОК НЕСТ, АЗ ЗАР АСТ!

Оё медонед, ки дар Осорхонаи миллии Тоҷикистон кўзае ниғахдорӣ мешавад, ки онро «Кўзаи Ваҳдат» мегўянд? Ин кўза чун ёдгории нодир рамзи сулҳу ҳамбастагӣ ва эҳёи миллати тоҷик аст.

Таърихи офаридани ин кўза ба ташаббуси муҳимми фарҳангиву маърифатӣ - «Корвони сулҳу ваҳдат дар Шохроҳи ваҳдат» иртибот дорад. Моҳи июли соли 1999 бо ибтикори Пешвои муззми миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ин корвон ташкил гардид, ки ба ҳайати он 240 нафар олимону адибон ва фаъолони ҷомеаи шаҳрвандӣ шомил буданд. Корвон аз ноҳияи Мурғоби Вилояти Мухтори Кўҳистони Бадахшон роҳи худро оғоз намуда, то шаҳри Исфараи вилояти Суғд идома ёфт.

Ҳадафи асосии ин сафар таҳкими сулҳу субот, тарғиби ғояҳои дўстӣ, худшиносӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ миёни мардум буд. Иштирокдорони корвон дар ҳар шаҳру ноҳия бо сокинон вохӯрӣ анҷом дода, мардумро ба иттиҳоди ҳамбастагӣ ва ҳифзи дастоварди бузурги миллӣ - сулҳу ваҳдат даъват мекарданд.

Аммо хотирмонтарин рамзи ин сафар дар анҷоми он ба вуҷуд омад. Аҳли корвон аз ҳамаи минтақаҳои Тоҷикистон як кафӣ хок ҷамъ оварданд. Ин хок рамзи ягонагии сарзамини тоҷикон буд. Баъдан, ҳунармандони чирадасти шаҳри Исфара аз ҳамаи хоки баҳамомехта кўзаи зебову мунаққаше сохтанд, ки онро ба таври рамзӣ «Кўзаи Ваҳдат» номиданд.

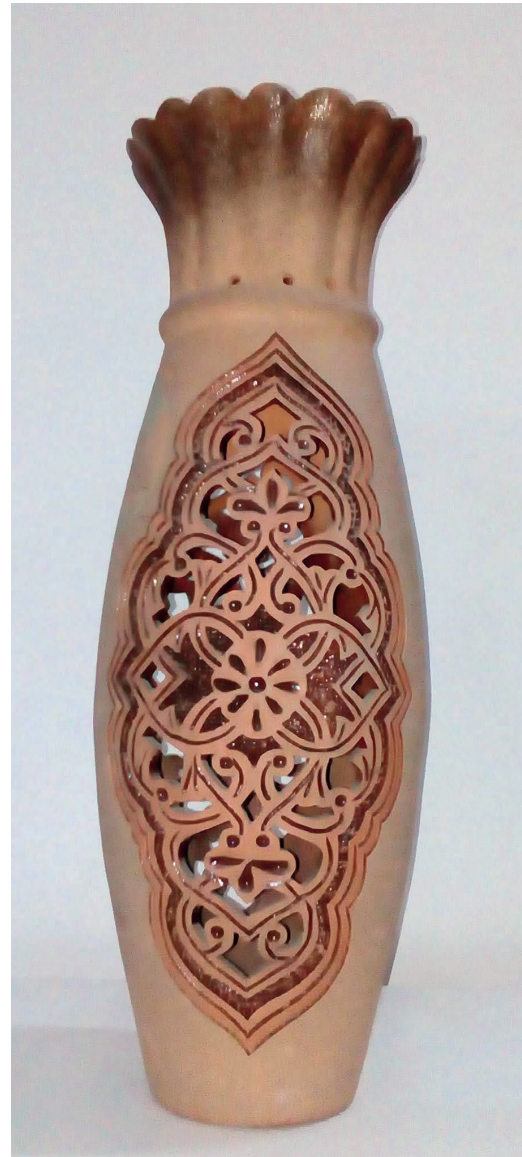
Ин кўза танҳо як асари ҳунарий нест. Он таҷассумгари иттиҳоди тамоми гўшаҳои Тоҷикистон мебошад. Дар он гўё заррае аз ҳар як минтақа, аз ҳар як диёр ва аз ҳар як хонадони тоҷик ба ҳам омадааст.

«Кўзаи Ваҳдат» дар ҳузури иштирокдорони Анҷумани ҷоруми тоҷикон ва форсизабонони ҷаҳон «Пайванд» ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тақдим гардид.

Лаҳзаи қабули ин туҳфаи рамзӣ яке аз саҳнаҳои таъсирбахши таърихи Ваҳдати миллӣ маҳсуб мешавад. Сарвари давлат кўзаро бо самимият қабул намуда, онро мебўсанд ва мегўянд: «Ин кўза аз хок нест, аз зар аст! Зеро ки тамоми хоки Тоҷикистон зар аст!»

Имрӯз «Кўзаи Ваҳдат» дар гўшаи доимоамалкунандаи «Ваҳдати миллӣ»-и Осорхонаи миллии Тоҷикистон дар қатори дигар нигораҳои таърихӣ ба намоиш гузошта шудааст. Дар ҳамаи тоҷикон, инчунин, аксҳо ва ҳуҷҷатҳои марбут ба музокироти сулҳи тоҷикон, экспонатҳои давраи барқарории оштии миллӣ ва дигар ёдгориҳои он солҳои сарнавиштсоз нигоҳдорӣ мешаванд.

Меҳмонони осорхона ҳангоми دیدани ин кўза на танҳо як намунаи ҳунари мардумиро мебинанд, балки достони талхи ҷанги шаҳрвандӣ ва пирӯзии сулҳу ваҳдатро пеши назар меоранд. Он ёдовар меша-

вад, ки Ваҳдати миллӣ бо ранҷу заҳмат, таҳаммул ва ҳамдигарфаҳмӣ ба даст омадааст.

Шоири мардумии Тоҷикистон Рустам Ваҳҳобзода дар васфи ин кўза гуфтааст:

Ин кўза зи мушти хок аз ҳар дари мост,
Ҳамқисмату ҳамсиришту ҳамбовари мост,
Устураи ҷовидонаи Истиқлол,
Паймонаи Ваҳдати зафаровари мост.

О. Нозир

ЗАНОН ҲОМИЁНИ СУЛҲУ ВАҲДАТАНД!

Дар таърихи давлатдории навини Тоҷикистон шахсиятҳое ҳастанд, ки дар душвортарин рӯзҳо на танҳо масъулияти давлатӣ, балки рисолати ахлоқиву инсонии худро низ бо сарбаландӣ иҷро карданд. Дар миёни онҳо номи Бозгул Додхудоева бо эҳтироми хос зикр мешавад. Ӯ ҳамчун омӯзгори варзида, ходими давлатӣ, нахустин вазири маорифи даврони соҳибистиқлолӣ, муовини Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ягона зан — узви Комиссияи оштии миллӣ дар таҳкими сулҳу ваҳдат нақши арзишманд гузоштааст.

Бозгул Додхудоева

МАКТАБИ ЗИНДАГӢ

Бозгул Додхудоева 10 апрели соли 1939 дар деҳаи Поршиневи ноҳияи Шуғнони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ба дунё омадааст. Пас аз хатми мактаби миёна таҳсилро дар Омӯзишгоҳи педагогии шаҳри Кӯлоб идома дода, сипас, факултети таъриху филологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории шаҳри Душанbero хатм намуд.

Фаъолияти меҳнатиаш аз омӯзгорӣ оғоз гардида, баъдтар, ҳамчун чонишини директор ва директори мактаби миёнаи рақами 38-и шаҳри Душанбе фаъолият кардааст. Бо шарофати дониш, масъулиятшиносӣ ва таҷрибаи ғанӣ ӯ зина ба зина ба вазифаҳои роҳбарӣ пешбарӣ шуд: мудир маорифи ноҳияи Марказии шаҳри Душанбе, чонишини раиси ноҳия, мудир маорифи шаҳри Душанбе ва баъдан, дувоздаҳ сол муовини Вазири маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон буд.

Дар солҳои пурошӯби аввали соҳибистиқлолӣ, аз соли 1992 то 1994, вазифаи Вазири маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба зимма гирифт. Баъд аз он, шаш сол ҳамчун муовини Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият кард. Аммо бузургтарин рисолати таърихӣ ӯ ба солҳои барқарорсозии сулҳ ва оштии миллӣ рост меояд.

ЗАНОН ВА РИСОЛАТИ СУЛҲОФАРӢ

Таърих собит намудааст, ки дар рӯзҳои вазнини миллати тоҷик занон бештар аз ҳама аз ҷанг ва низоъ ранҷ мебаранд. Онҳо фарзанд гум мекунанд, осоиши хонаводагӣ аз даст медиҳанд ва бори вазнини нигоҳдории оиларо бар дӯш мегиранд. Аз ҳамин сабаб занон бештар аз дигарон қадри сулҳро медонанд ва барои ҳифзи он талош мекунанд. Бозгул Додхудоева ҳам мегӯяд: «Занон ҳомиёни сулҳу ваҳдатанд.» Ин гуфта танҳо шиор нест, балки ҳулосаи таҷрибаи шахсии ӯ мебошад.

Ба андешаи Бозгул Додхудоева, маҳз, модарон ва бонувон дар солҳои ҷанги шахрвандӣ барои нигоҳ доштани оилаҳо, тарбияи фарзандон ва таъмини мардум бо маводи ғизоӣ хизматҳои бузург карданд. Ӯ дар суҳбатҳояш бо эҳтиром аз хизматҳои занони фаъоли ҷомеа, аз ҷумла, Гулафзо Савриддинова, Рафиқа Мусоева, Надежда Соловёва, Саёҳат Неъматова, Низорамоҳ Зарифова, Ибодат Раҳимова, Мағфират Каримова, Ҳусноро Мирзоева, Вилоят Мирзоева, Майсара Калонова, Адолат Раҳмонова, Адолат Узоқова ва Қимматгул Рустамова ёдовар шуда, таъкид мекунад, ки онҳо дар душвортарин шароит мардумро ба сулҳу оромӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ даъват мекарданд.

ДАР ОҶОЗИ РОҲИ СУЛҲ

Бозгул Додхудоева яке аз он шахсиятҳое буд, ки баъд аз Иҷлосияи таърихӣ XVI Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳайати Ҳукумати нав ҷалб гардид. Бо гузашти солҳо ӯ таъкид мекунад, ки ҳангоми пешниҳоди вазифаи вазири маориф шудан, аз масъулияти вазнини он солҳои пурошӯб огоҳ буд, вале барои хизмат ба Ватан розӣ шуд.

Ў аз аввалин аъзои Ҳукумати нав буд, ки бо Раиси тозаинтихоби Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Душанбе баргашт ва ба фаъолият оғоз кард. Дар он рӯзҳо вазъият бисёр ҳассос буд ва ҳатто, ба чони ӯ таҳдидҳо вучуд доштанд, вале Ҳукумати нав бо азму иродаи сарвари ҷавон тасмим гирифта буданд, ки вазъи кишварро ба эътидор биёранд.

«Пешвои миллат бо азму иродаи қатъӣ гуфтанд, ки “Ман ба Шумо сулҳ меоварам!” ва мо дар паҳлуи эшон қарор гирифтем. Он рӯзҳо бисёр душвор буд, вале мо ба ҳам душвориҳо нигоҳ накарда, аз пайи кор шудем.» – мегӯяд номбурда.

САФАРИ СУЛҲ БА БАДАХШОН

Дар оғози соли 1993, вақте вазъият дар Бадахшон мураккаб буд, ба Бозгул Додхудоева супориш дода шуд, ки ба минтақа сафар карда, бо мардум мулоқот намояд ва мақсаду мароми Ҳукумати навро шарҳ диҳад.

Ў давоми як моҳ аз Қалъаи Хумб то Мурғоб сафар намуда, бо аҳоли вохӯриҳо баргузор кард. Дар он мулоқотҳо баъзан ба ӯ фишор меоварданд, аммо ӯ бо ҷасорат мавқеи худро ҳимоя карда, аз зарурати сулҳу ваҳдат ва пешгирии ҷанг сухан мегуфт ва моҳияти сиёсати Роҳбарияти кишварро ба мардум мефаҳмонид.

Ин иқдом аз муҳимтарин саҳифаҳои фаъолияти сулҳофаронаи ӯ ба шумор меравад. Маҳз, чунин мулоқотҳои мустақим барои баланд шудани эътимоди мардум ба сиёсати оштии миллӣ мусоидат карданд.

ЯГОНА ЗАН ДАР КОМИССИЯИ ОШТИИ МИЛЛӢ

Пас аз имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар соли 1997 марҳилаи аз ҳама мушкил - татбиқи он оғоз гардид. Барои ҳамин Комиссияи оштии миллӣ таъсис ёфт, ки вазифаи иҷроӣ бандҳои созишномаро бар дӯш дошт.

Бозгул Додхудоева ягона зан дар ҳайати ин комиссия буд. Вай на танҳо намоёндаи занон, балки яке аз иштирокдорони фаъоли раванди оштии гардид. Ў пешниҳод кард, ки аъзои Комиссия вазифаҳои давлатии худро нигоҳ доранд, зеро ин ба иҷрои босамари фаъолияти сулҳофарӣ мусоидат мекунад. Ин пешниҳод пазируфта шуд ва баъдан дурустии он дар амал собит гардид.

Ҳамчун узви зеркомиссияи масъалаҳои муҳочирон, ӯ барои баргардондани гурезаҳо, ҳалли мушкилоти манзилии онҳо ва барқарор намудани ҳуқуқҳои шаҳрвандонашон саҳми назаррас гузошт.

АРЗИШҲОИ МУҚАДДАС

Барои Бозгул Додхудоева Истиқлол ва Ваҳдат мафҳумҳои ҷудонашавандаанд. Ў рӯзи ба имзо расидани Созишномаи сулҳро бо эҳсоси амиқ ба ёд оварда, онро ба баромадани офтоби дурахшон баъди рӯзҳои тулонии абрнок ташбеҳ медиҳад. Ба гуфтаи ӯ, дар он лаҳза бештар барои модароне шод буд, ки дигар аз

Бозгул Додхудоева бо аъзои Комиссияи оштии миллӣ

тақдири фарзандонашон дар ҳарос намонданд, барои заноне, ки хавфи аз даст додани ҳамсарони худро дигар эҳсос намекарданд.

Бозгул Додхудоева мегӯяд: “Поёни ҷанг, ба даст овардани сулҳ ва расидан ба Ваҳдати миллӣ дурахшонтарин саҳифаи Истиқлоли Тоҷикистон аст. Моро мебояд барои таҳкими сулҳу Ваҳдат талош кунем, ба ҷавонон фаҳмонем, ки ба ақидаи гуруҳҳои ифвогару бегона дода нашаванд ва гуфтаҳои Пешвои миллатро сармашқи кори худ кунанд.”

ТАРБИЯИ НАСЛИ ҶАВОН

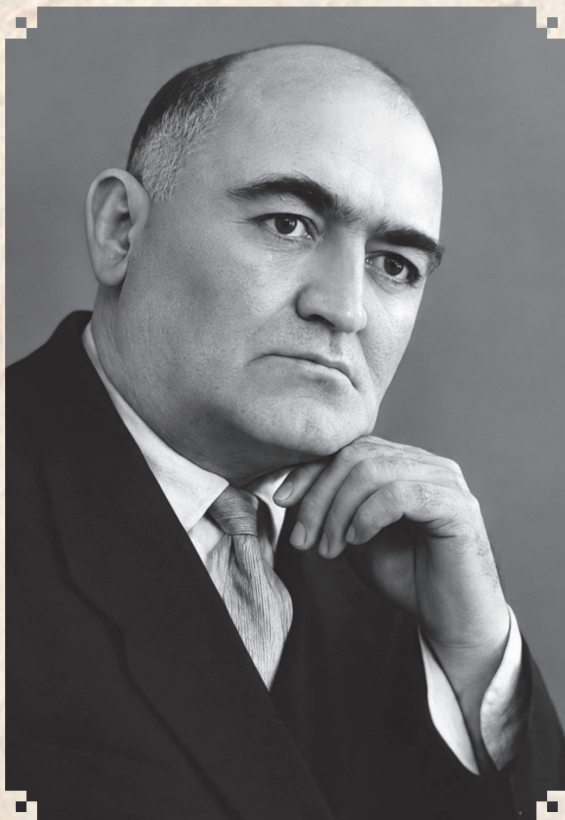
Баъди анҷоми фаъолияти давлатӣ Бозгул Додхудоева рисолати худро дар роҳи тарбияи насли ҷавон идома дод. Ў солҳо раҳбари Маркази таълимии бонувон - «Сарвар»-ро ба уҳда дошт, ки барои дастгирии духтарони ноҳияҳои дурдаст таъсис ёфтааст. Дар ин марказ духтарон на танҳо дар мактабҳои олии таҳсил мекунанд, балки забонҳои хориҷӣ, технологияҳои муосир ва фарҳанги ватандӯстиро низ меомӯзанд. Ба андешаи ӯ, ояндаи Тоҷикистон аз мавқеи занон вобастагии зиёд дорад ва модарону хоҳарон сулҳу ваҳдатро ҳамчун арзиши муқаддас ҳифз хоҳанд кард.

ТАСМИМИ ТАЪРИХӢ

Рӯзгори Бозгул Додхудоева барои бонувон, махсусан, ҷавондӯхтарон намунаи ибрат ва боиси пайравӣ аст. Ў аз ҷумлаи он чеҳраҳои таърихсозест, ки дар марҳилаи ҳассоси давлатдорӣ навини Тоҷикистон дар паҳлуи Роҳбари давлат қарор гирифта, таҳти роҳбарии Пешвои миллат барои ҳифзи якпорчагӣ ва пойдории сулҳу субот хизмати арзанда анҷом додааст. Фаъолияти ӯ ҳамчун омӯзгор, вазир, муовини Сарвазир, узви Комиссияи оштии миллӣ ва тарбиятгари ҷавонон нишон медиҳад, ки занони тоҷик дар лаҳзаҳои ҳассосу сарнавиштсоз низ метавонанд нақши ҳалкунанда дошта бошанд.

Шоиства Исматзода

ҳодими илмӣ Институти таърих,
бостоншиносӣ ва мардумшиносӣ
ба номи А. Дониши АМИТ

БОҚЌ РАҲИМЗОДА

СУЛҲ

Хонаи умеди дунё кишварам,
Кишвари паҳновару бахтоварам,
З-ин саодат сар ба гардунҳо барам,
Ҳофизи озодии баҳру барам.

Месароям сулҳро дар сози сулҳ,
То шавад дунё пур аз овози сулҳ,
Сулҳ чун хуршеди тобон ҳар саҳар,
Мешавад аз кишвари ман ҷилвагар.

Ҷумла оламро диҳад ӯ зебу фар,
Нур пошад бар сари навъи башар.
Месароям сулҳро дар сози сулҳ,
То шавад дунё пур аз овози сулҳ.

Баҳри олам сулҳ даркор аст, сулҳ,
Насли одамро ниғаҳдор аст сулҳ,
Чун шифои ҷони бемор аст сулҳ,
Модаронро бахти бедор аст сулҳ.

Месароям сулҳро дар сози сулҳ,
То шавад дунё пур аз овози сулҳ.

САБАҚИ ТАЪРИХ

Пас аз ба имзо расидани Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризояти миллӣ дар соли 1997, кишвари мо давраи наве аз таърихро оғоз намуд – марҳилаи барқарорсозӣ ва бунёдгарӣ. Дар натиҷаи комёбии сулҳ ва Ваҳдати миллӣ, роҳи рушди ҷомеаи навин ва устувори Тоҷикистон ҳамвор гардид.

Ваҳдат барои мо як вожа ва калимаи одӣ нест, балки номаи тақдирӣ мо, шартӣ пешрафти кишварамон ба сӯйи ояндаи ободу осуда ва муҳимтар аз ҳама, кафили сарҷамъию хушбахтии имрӯзу ояндаи халқамон аст.

Эмомалӣ Раҳмон

Оре! Ваҳдати миллӣ – дар назари аввал як ифодаи сода ва одӣ, аммо баъд аз ҷанги шаҳрвандӣ, дар муддати кӯтоҳ ба даст овардани он бениҳоят афсона менамояд. Замоне расида буд, ки бародар бо бародар дастбагиребон, падару писар якдигарро теғ мекашид, шаъну шарафи миллӣ аз даст рафта буд ва дар ниҳояти қор аз байн рафтани давлати тоҷикон ба миён омада буд. Дар ин вазъият, яъне дар вазъияти бениҳоят нангин барои миллати тоҷик, ҷанги шаҳрвандӣ, ҷанги бародаркуш, нафаре лозим буд, ки худро фидо кунаду миллатро аз ин вартаи нобудӣ барорад. Ва бо амри тақдир нафаре аз миёни халқ пеш омад, ки ба тақдирӣ минбаъдаи миллати тоҷик ва тоҷикистониёни азиз таъсири ҳалқунанда гузошт. Ин нафар, албатта Пешвои миллатамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аст.

Бояд тазаккур дод, ки ҷониби ҳукумат бо хоҳишу истодагари Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзҳои аввали ба сари қудрат омаданашон барои якпорчагии Тоҷикистони азиз, барои сулҳу субот, барои ояндаи дурахшони миллати тоҷик ва хонаи умеди тоҷикони дунё талошҳои зиёде намуданд ва дар муддати солҳои 1992 то 1997 8 маротиба ба гуфтушунидҳо бо муҳолифини тоҷик баргузор гардида, ҳатто, ба минтақаҳои даргиру хавфнок рафта, музокираҳои анҷом додаанд.

Таърих гувоҳ ҳаст, ки Сарвари давлат ҷони худро дар хатар гузошта, барои баргардонидани гурезагони иҷборӣ ба Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон сафар намуда, бо роҳбарияти собиқ муҳолифин воҳурӣ карда, ҳамватанонамонро бовар мекунонид, ки ба Ватан баргарданд. Дар ҳамаи давраҳои бисёре хатарноку вазнин, касе аз зинда мондан ва ба ҷунин комёбиҳо расиданро тасаввур намекард.

Соли 1992, аниқтараш таърихи 8-уми декабри ҳамаи сол Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои садди роҳи ҷанги бародаркуш шудан, қадами устувор гузошт ва ба халқи тоҷик муроҷиат кард. Дар ин муроҷиатнома, аз ҷумла, қайд карда шудааст: «Падару модарон, хоҳарону додарон! Халқи мо имрӯз душвортарин ва фоҷианоктарин давраи таърихи аз сар гузаронда истодааст. Ҳақиқат талх аст, вале мо бояд иқрор шавем, ки қувваҳои муайян сабабгори фоҷиаи миллату давлати мо шуда истодаанд. Мо, ки ворисони Абуабдулло

Нигина Шарифзода

вакили Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рӯдакӣ, Абуалӣ ибн Сино, Исмоили Сомонӣ, Ҳофизи Шерозӣ, Умари Хайём, Ҷалолиддини Балхӣ, Садриддин Айний ва Бобоҷон Ғафуров ҳастем, бо ақлу заковати хеш бояд бо сабру таҳаммул бошем ва нагузорем, ки фарзанд ё бародари мо даст ба ҷинойт занад».

Гуфтушунидҳо бо муҳолифин дар давлатҳои Эрон, Покистон, Туркменистон, Афғонистон ва Русия натиҷаи дилхоҳ доданд. Билохира 27-уми июни соли 1997 Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муҳолифин дар шаҳри Маскав «Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризояти миллӣ дар Тоҷикистон»-ро ба имзо расониданд. Маҳз, сиёсати оқилона, дурандешона, садоқат ва сулҳхоҳонаи Пешвои муаззами миллат сабаб гардид, ки нофаҳмоиҳо ва нобасомониҳо дар кишварамон хомӯш гардад. Имзои ин санади муҳими таърихи кишварро аз нобудӣ ва мардумро аз парокандашавӣ нигоҳ дошт, суботу амният ва сулҳу ҳамдигарфаҳмӣ таъмин шуд.

Аз ин рӯ, Ваҳдати миллӣ на танҳо шартӣ рушди устувори дохилӣ, балки омили муҳими ҳифзи истиқлоли сиёсӣ ва пойдеории давлати миллӣ мебошад. Онҳое, ки сабақҳои таърихро фаромӯш мекунанд, хатари тақрори фоҷиаҳо ро бо ҷаҳми сар хоҳанд дид. Аз ин рӯ, вазифаи ҳар як шаҳрванди ватандӯст аст, ки ба сулҳу субот, ба Ваҳдати миллӣ ва ба арзишҳои давлатдорӣ миллӣ содиқона хизмат намояд.

НЕЪМАТИ БЕБАҲО

Ҳамасола 27-уми июн мо халқи шарафманди тоҷик бо камоли ифтихор ва сарфарозӣ Рӯзи Ваҳдати миллиро ҷашн мегирем. Дар ин рӯзи таърихӣ бо ташаббус ва ибтикори меъмори сулҳу ваҳдат – Президенти мамлакатамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон хостаҳо ва ормонҳои чандсолаи мардуми ҷафодида, ки ташнаи сулҳу оромӣ буданд, амалӣ гардид. Дар ин санаи сабзи тақвим Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муҳолифин дар шаҳри Маскав ба имзо расид, ки кишварро аз вартаи нобудӣ ва мардумро аз парокандагӣ наҷот дод.

Мавҷуда Саидзода
сармуҳаррири маҷаллаи «Фирӯза»

Ваҳдати миллӣ неъматӣ бузургест, ки тамоми пешрафту комёбиҳо ва саодати рӯзгори мардум аз он маншаъ мегирад. Он як рукни асосии Истиқлоли давлатӣ буда барои ҳастии миллат дар баробари дигар муқаддасоти миллӣ ва унсурҳои давлатдориамон нақши муассир дорад.

Ваҳдати миллӣ ҳамбастагиву ягонагӣ аст, ки имрӯз бонувону духтарони мамлакат дар тамоми соҳаҳои ҳаёти давлативу ҷамъиятӣ дар паҳлуи мардҳо ҷаъолона иштирок намуда, Парчами Тоҷикистонро дар арсаи ҷаҳонӣ баланд мебардоранд ва кишварамонро дар арсаи ҷаҳон муаррифӣ менамоянд.

Мо бонувон шукргузор аз онем, ки бо сарвари Пешвои муаззами хеш ба чунин рӯзгори орому осуда ва сулҳу ваҳдати комил расидем.

Ҳоло таҷрибаи нодири сулҳи тоҷиконро созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ ва дигар давлатҳои муқтадир дунё меомӯзанд.

Таърих ва ҷомеаи ҷаҳонӣ бори дигар дарк намуд, ки халқи тоҷик дар масири таърих ҳамчун миллати куҳанбунёд, бонангу номус, бохираду адолатхоҳ сазовори эҳтирому эътироф аст.

Ваҳдати миллӣ барои миллати тоҷик танҳо як калима ё шиор нест – он маънои ягонагӣ, иттиҳод, рушди босубот ва зиндагии озоиштара дорад.

Дар даврони муосир вақте ки ҷаҳон пур аз зиддият ва ихтилоф аст, нигоҳдошти ваҳдат кори сахлу сода нест.

Мо бо дарси саҳти таърих омӯхтем, ки танҳо дар фазои сулҳу субот ва ҳамдигарфаҳмӣ метавонем ба ҳаёти шоиста ва ояндаи равшан бирасем.

Мо модарон вазифадорем, ки фарзандонро дар руҳияи хештаншиносӣ, ифтихори ватандорӣ тарбия намоем, то онҳо ба қадри ин муқаддасот бирасанд ва онро мисли гавҳараки ҷашм ҳифзу нигоҳдорӣ намоянд.

Фарзандони мо насли хушбахтанд, ки дар фазои сулҳу субот ва Истиқлол ба камол мерасанд. Онҳо бояд масъулияти ҳифз ва тақвияти Ваҳдати миллиро ҳамчун амри вичдон ва қарзи шарҳвандӣ дарк намоянд, чун Ваҳдати миллӣ барои мо на фақат як дастоварди таърихист, балки кафолати зиндагии орому осуда, рамзи ифтихори миллӣ ва омили аслии пешрафти давлату миллат мебошад. Ҳифзи ин неъматӣ бебаҳо вазифаи муқаддас ва масъулияти ҳар як шахси бедордил ва ватандӯст аст.

Гавҳари чашмҳои ин миллат

Эй Фаридуну эй Ҷами миллат!
Эй Юсуф, эй ту Рустами миллат!
Эй ниғаҳдори давлати миллат,
Пешвои муаззами миллат!

Посдори амонии миллат,
Фарре аз қаҳрамонии миллат.
Оли Сомони сонии миллат.
Пешвои муаззами миллат,

Сулҳу ваҳдат сиёсати миллат,
Амният ҳам адолати миллат,
Аз ту бинанд сурати миллат
Пешвои муаззами миллат

Амният, иззатат худодод аст,
Сурату сиратат худодод аст.
Шухрату давлатат худодод аст.
Пешвои муаззами миллат.

Раҳкушо, раҳнамои ин миллат,
Эй азиз аз барои ин миллат.
Гавҳари чашмҳои ин миллат,
Пешвои муаззами миллат.

Беназир, ифтихори ин миллат,
Номи некат шиори ин миллат.
Амният, иқтидори ин миллат.
Пешвои муаззами миллат.

Бо ту доим умедҳои мо,
Омади хуш ба чашмҳои мо.
Раҳкушоиву раҳнамои мо.
Пешвои муаззами миллат.

Адибаи Хучандӣ

Офтоби ба ҷону дил равшан,
Офтоби саодати меҳан.
Офтоби барои ин гулшан
Пешвои муаззами миллат.

Эй нишону ливои ин миллат,
Бар ҷаҳони садои ин миллат.
Эй тамаддуну ройи ин миллат,
Пешвои муаззами миллат.

Додӣ аз ҷангҳо наҷоти мо.
Эй саодат ту бар ҳаёти мо
Ҳар паёмат тараққиёти мо,
Пешвои муаззами миллат.

ПОЙДЕВОРИ ДАВЛАТДОРИИ МИЛЛӢ

Дар шароити ҷаҳони муосир, ки бо рушди босуръати илму технология, густариши муносибатҳои байналмилалӣ ва равандҳои ҷаҳонишавӣ тавсиф мегардад, инсоният ҳамзамон, бо мушкилоту таҳдидҳои ҷиддии сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоӣ рӯ ба рӯ мебошад. Дар чунин вазъият масъалаи ҳифзи Истиқлоли давлатӣ, арзишҳои миллӣ, забон, фарҳанг ва ҳуввияти миллӣ барои давлатҳои мустақил аҳамияти сарнавиштсоз пайдо менамояд.

Содиқӣ Насиба Нурулло
доктори илмҳои фалсафа, профессор

Таҷрибаи таърихӣ нишон медиҳад, ки давлатҳое, ки дар онҳо суботи сиёсӣ, Ваҳдати миллӣ ва ҳамдигарфаҳмии шаҳрвандон вучуд дорад, метавонанд аз мушкилоту таҳдидҳои замон бо сарбаландӣ бароянд. Баръакс, ихтилофҳои дохилӣ ва заиф шудани пояҳои ваҳдат, ҳатто, давлатҳои пуриқтидорро ба бухронҳои ҷиддӣ мувҷеҳ мезананд. Аз ин рӯ, барои ҳар як давлат муҳим аст, ки на танҳо иқтидори иқтисодиву низомии худро таҳким бахшад, балки сатҳи худшиносии миллӣ, масъулияти шаҳрвандӣ ва ваҳдати ҷомеаро низ боло барад.

Ваҳдати миллӣ яке аз арзишҳои бузурги инсоният ба шумор меравад. Он асоси сулҳ, амният, пешрафт ва зиндагии озоиштаи ҷомеа мебошад. Аз замони қадим то имрӯз мутафаккирони бузурги ҷаҳон ваҳдатро калиди бақо ва рушди давлату миллатро донистаанд.

Ин ғоя барои Тоҷикистони соҳибистиқлол аҳамияти бузурги сиёсӣ ва иҷтимоӣ дорад. Барои Тоҷикистон мафҳуми ваҳдат маънои махсус ва амиқи таърихӣ дорад. Агар барои баъзе халқҳо ваҳдат танҳо арзиши сиёсӣ иҷтимоӣ бошад, барои тоҷикон он рамзи наҷоти давлат ва бақои миллат мебошад. Ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992–1997 яке аз саҳифаҳои фоҷиабори таърихи навини тоҷикон

маҳсуб меёбад. Он боиси талафоти бузурги инсонӣ, харобавии иқтисодиёт, муҳочирати иҷбории садҳо ҳазор шаҳрвандон ва заиф гардидани пояҳои давлатдорӣ шуд. Дар он айём хатари аз байн рафтани давлатдорӣ миллӣ воқеӣ буд. Аммо хиради азалии халқи тоҷик, фарҳанги сулҳпарваронаи миллат ва иродаи сиёсии роҳбарияти давлат имкон дод, ки кишвар аз ин озмоиши вазнин сарбаландона барояд. Маҳз, аз ҳамин ҷиҳат Рӯзи Ваҳдати миллӣ барои мардуми Тоҷикистон танҳо як санаи таърихӣ нест, балки рамзи эҳёи давлатдорӣ, ягонагии миллӣ ва оғози марҳилаи нави рушди кишвар мебошад.

Дар саҳифаҳои таърихи давлатдорӣ тоҷикон нақши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун шахсияти сарнавиштсоз сабт гардидааст. Иҷлосияи XVI Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои барқарорсозии соҳти конститусионӣ ва оғози раванди сулҳу субот замина гузошт. Талошҳои роҳбарияти давлат дар раванди музокироти сулҳ ба имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ оварда расонданд, ки барои халқи тоҷик аҳамияти сарнавиштсоз дошт. Бо барқарор гардидани сулҳу субот Тоҷикистон ба марҳилаи нави рушди давлатдорӣ ворид гардид. Дар шароити озоишта барои амалисозии барномаҳои муҳими давлатӣ, ҷалби сармоягузорӣ, бунёди иншоотҳои муосир ва бехтар намунаи сатҳи зиндагии мардум имкониятҳои воқеӣ фароҳам омаданд. Роҳу нақбҳои муосир, неругоҳҳои барқии обӣ, корхонаҳои саноатӣ, муассисаҳои таълимӣ ва тандурустӣ дар тамоми минтақаҳои кишвар бунёд шуданд. Бо шарофати ваҳдат ва суботи сиёсӣ кишвар тавонист ҳадафҳои муҳими стратегиро пайгирона амалӣ намояд.

Ваҳдат танҳо арзиши сиёсӣ нест. Он омилҳои рушди иқтисодӣ, пешрафти иҷтимоӣ ва бехтар гардидани сатҳи зиндагии мардум мебошад. Тоҷикистон имрӯз ҳамчун кишвари сулҳпарвар ва ташаббускор дар ҳалли масъалаҳои сатҳи ҷаҳонӣ дар арсаи байналмилалӣ мақоми шоиста пайдо намудааст. Махсусан, ташаббусҳои Тоҷикистон дар соҳаи об ва иқлим аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ дастгирӣ васеъ ёфтаанд.

Имрӯз дар назди ҷомеаи Тоҷикистон вазифаи муҳимме қарор дорад — ҳифз ва таҳкими дастоварди бузурги миллӣ, яъне Ваҳдати миллӣ. Агар насли калонсол шохиди рӯзҳои сангини ҷанги шаҳрвандӣ бошад, пас, насли ҷавон дар фазои сулҳу оромӣ ба воя расидааст. Аз ин рӯ, ҷавонон бояд арзиши сулҳу ваҳдатро амиқ дарк намуда, ба ҳар гуна иттилооти бардурӯғ ва иғвоангез бовар накунад ва манфиатҳои миллӣ, Истиқлоли давлатӣ ва суботи ҷомеаро аз ҳама боло гузоранд.

ВАХДАТ

ИСТИҚЛОЛРО СИПАР ГАРДИД

Баъди ба даст овардани Истиқлоли давлатӣ, Тоҷикистон ба марҳалаи нави таърихӣ ворид гардид, ки дар он масъалаи таъмини сулҳ, барқарорсозии низоми давлатдорӣ ва муттаҳид намудани ҷомеа ба вазифаи аввалиндараҷа табдил ёфт. Дар ин замина, Ваҳдати миллӣ ҳамчун омили асосии бартарафсозии ихтилофоти дохилӣ ва таҳкими пояҳои давлатдорӣ зуҳур намуд.

Ба даст овардани сулҳу субот ва имзои “Созишно-маи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон” оғози марҳалаи нави рушди барои кишвари азизи мо гардид. Ин рӯйдоди таърихӣ на танҳо ба поён расидани ҷанги таҳмилоро таъмин намуд, балки барои рушди устувори сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон заминаи бозғамӣ фароҳам овард.

Нақши Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар раванди таҳкими Ваҳдати миллӣ ва барқарории сулҳ ҳамчун рамзи барҷастаи таърих арзёбӣ мегардад.

Бо сиёсати хирадмандона ва талошҳои пайвастаи роҳбарияти давлат Тоҷикистон тавонист аз бӯҳрони шадиди сиёсӣ раҳо ёфта, ба сӯйи ҷомеаи осоишта ва муттаҳид қадам гузорад.

Нақши Ваҳдати миллӣ ҳамчун бузургтарин дастоварди даврони Истиқлол, таҳлили аҳаммияти он дар рушди давлатдорӣ ва муайян намудани таъсири он ба таҳкими мавқеи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Раванди сулҳи тоҷикон рӯйдоди душвор, вале муҳими сиёсӣ буд, ки сарнавишти миллати тоҷикро муайян намуда, марҳилаи нави таърихи давлатдорӣ навинро оғоз бахшид.

Гарчанде ҷавонони даврони Истиқлол шоҳиди бевоситаи воқеаҳои солҳои 90-уми асри XX набошанд ҳам, онҳо тавассути воситаҳои ахбори омма, асарҳои илмӣ ва хотираҳои таърихӣ аз ин давра огоҳ мебошанд.

Дар ҳақиқат, қабули Созишномаи истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ тамоми душвориҳои паси сар намуда, кишварро ба роҳи пешрафт ва рушди сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ ворид кард.

Донишманд Б. Шоу таъкид кардааст, ки симои миллатро донишмандон, варзишгарон ва сиёсатмадорони он муаррифӣ мекунанд. Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун меъмори сулҳу ваҳдат таҳсини ҷомеаи ҷаҳониро сазоворанд.

Ҳамзамон, профессор Саймумин Ятимов таъкид мекунад, ки ҷаҳолат дар таърих сабаби сукути чандин давлатдорӣ тоҷикон гардидааст. Дар ин замина, давлатдорӣ муосири Тоҷикистон низ метавонист ба нестӣ расад, аммо бо талошҳои Роҳбари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон он Ҳифз ва таҳким ёфт.

Тақия ба андешаҳои боло, Ваҳдати миллӣ дастоварди бузурги таърихӣ мебошад, ки дар натиҷаи ҳамбастагии

Дилфуза Азимӣ
директори Китобхонаи марказонидашудаи шаҳри Истаравшан

мардум ва сиёсати созандаи давлат ба даст омадааст.

Олимон ва коршиносони байналмилалӣ Ваҳдати миллии тоҷиконро ҳамчун шакли муваффақи ҳалли низоҳҳои дохилӣ эътироф намудаанд. Ин таҷриба ҳамчун намунаи “сулҳофарии тоҷикон” дар сатҳи ҷаҳонӣ арзёбӣ мегардад.

Ҳамзамон, пажӯҳишгарони хориҷӣ ва минтақавӣ бар он назаранд, ки Ваҳдати миллӣ на танҳо Тоҷикистонро аз бӯҳрон наҷот дод, балки барои суботи минтақа низ аҳаммияти муҳим дорад.

Ҳамин тариқ, бо шарофати Ваҳдати миллӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон тавонист мавқеи худро дар арсаи байналмилалӣ таҳким бахшад, сиёсати “дарҳои кушод”-ро амалӣ намояд ва ба як давлати устувор табдил ёбад. Ваҳдати миллӣ ҳамчун бузургтарин дастоварди Истиқлоли давлатӣ пояи суботи сиёсӣ ва рушди устувори давлатдорӣ Тоҷикистон мебошад. Он миллатро муттаҳид намуда, шароити пешрафти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангиро фароҳам овард.

Нақши Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таҳкими ваҳдат ва субот ҳалкунанда буда, Тоҷикистонро ба як давлати устувор ва ғафои ҷомеаи байналмилалӣ табдил дод. Ваҳдати миллӣ омили асосии субот, муттаҳидии ҷомеа ва рушди давлатдорӣ муосири Тоҷикистон мебошад ва нақши ҳалкунанда дар таҳкими мавқеи байналмилалӣ кишвар дорад.

ВАҲДАТИ МИЛЛӢ ВА ТАҲКИМИ ҲОКИМИЯТИ СУДӢ

Яке аз муҳимтарин дастовардҳои даврони Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабули Қонуни асосӣ – Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Ин санади сарнавиштсоз ҳамчун арзиши олии ҳуқуқӣ, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрвандро ба таври комил кафолат дода, асосҳои бунёди давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявиро муайян намудааст. Маҳз, дар заминаи Конститутсия фаъолияти мақомоти давлатӣ, Ҳукумат, сохторҳои қудратӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ танзим гардида, шаҳрвандон аз кафолатҳои конститутсионӣ баҳравар мебошанд.

Мавлудахон Мирзозода
судья Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Истиқлол барои ташаккул ва такмили қонунгузори миллий низ заминаи мусоид фароҳам овард. Бо дарназардошти арзишҳои миллий, фарҳангӣ ва манфиатҳои ҷомеа садҳо қонун ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қабул ва такмил дода шуданд, ки онҳо барои танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ, ҳифзи ҳуқуқу манфиатҳои шаҳрвандон ва рушди соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа мусоидат намуданд.

Нақши Истиқлоли давлатӣ ва Ваҳдати миллий

дар таҳкими ҳокимияти судӣ ва таъмини волоияти қонун ниҳоят муҳим мебошад. Дар ин замина, барои ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои шаҳрвандон, мубориза бар зидди ҷинояткорӣ, таъмини адолати иҷтимоӣ ва таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ шароити мусоид ва заминаҳои бозғатимоди ҳуқуқӣ фароҳам оварда шуданд. Ин омилҳо барои пойдории сулҳу субот, таҳкими Ваҳдати миллий ва рушди устувори ҷомеа аҳамияти бузург доранд.

Истиқлоли давлатӣ ва Ваҳдати миллий на танҳо барои ташаккули низоми қонунгузорӣ, балки барои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон низ нақши муассир доранд. Дар ҷомеаи муосир донишдони ҳуқуқу уҳдадорҳои шаҳрвандӣ яке аз шартҳои асосии зиндагии ошошта ва иштироки фаъолона дар ҳаёти ҷамъиятӣ ба ҳисоб меравад. Бо шарофати сулҳу суботи сиёсӣ ва сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои судӣ таҳким ёфта, барои таъмини адолати иҷтимоӣ, ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таҳкими қонуният шароити мусоид фароҳам гардидааст.

Имрӯз мақомоти судӣ ҳамчун яке аз шохаҳои мустақили ҳокимияти давлатӣ дар таъмини волоияти қонун, барқарор намудани адолат ва ҳифзи ҳуқуқу манфиатҳои қонунии шаҳрвандон нақши калидӣ доранд. Давлат барои баланд бардоштани сатҳи касбият, мустақилият ва самаранокии фаъолияти судҳо пайваста тадбирҳои заруриро амалӣ менамояд.

Бо итминон метавон гуфт, ки Истиқлоли давлатӣ ва Ваҳдати миллий барои миллати тоҷик неъматӣ бебаҳо ва заминаи асосии бунёди давлати пешрафта, демократӣ ва ҳуқуқбунёд мебошанд. Танҳо дар фазои сулҳу ваҳдат, эҳтироми қонун ва меҳнати содиқона метавон Тоҷикистони азизро боз ҳам ободу шукуфон гардонд.

БАРНОМАИ ВАҲДАТ

Ин кишваре, ки ин ҳама зебост, ваҳдат аст,
Ин ҷаннате, ки рашки сурайёст, ваҳдат аст.

Ин чорбоғи шаҳр, ки аз мавҷхези ранг,
Гӯйи магар қиёмати гулҳост, ваҳдат аст!

Кӯҳе, ки ҳамчу бурҷи баланди ғурури халқ,
То осмон расидаву барҷост, ваҳдат аст!

В-ин чашмаи начиб, ки аз остини кӯҳ,
Бар ҷӯйи шир рехта, дарёст, ваҳдат аст.

Тифле, ки бо навори хати парчами Ватан,
Пешонаи баланд биёрост, ваҳдат аст.

Он мактабе, ки саф зада бар зери як суруд,
Он вожае, ки сархати иншост, ваҳдат аст.

Ваҳдат ҳисоби сахмияву шартнома нест,
Ҷое, ки халқ якдиду яктост, ваҳдат аст.

Рӯзе, ки пушти як ваҷаби марзи Исфаранг,
Як кишваре чу зилзила бархост, ваҳдат аст.

Насле, ки вораҳида зи гирдоби ихтилоф,
Ҳампову ҳамнабарду ҳамовост, ваҳдат аст.

Хоне, ки ҷойи косаи ғам нест андар он,
Ё ин нақорабазм, ки ғавғост! Ваҳдат аст.

Эҳсоси орамидану лабханди эътимод,
К-аз рӯи гарми дӯст ҳувайдост, ваҳдат аст.

Рози бақои давлату сирри суботи мулк,
Ин назми устувор, ки барпост, ваҳдат аст.

Дар гирдбоди фитнаи бегонаву худӣ,
Барномае, ки ҳалли муаммост, ваҳдат аст.

Ин аст мунтаҳои паёми паёмбарон,
Тавҳид дар азал ба чӣ маъност? Ваҳдат аст.

Бар ресмони ваҳдати ҷовид чанг зан,
Андешае, ки аз ҳама болост, ваҳдат аст!

Абдуллоҳи Раҳнамо

МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ
МАҶАЛЛАИ

«ФИРЌЗА»

«Занони Тоҷикистон»
Таъсис аз соли 1932

Муассис:
Вазорати фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Сармуҳаррир:
Мавҷуда Саидзода

МУШОВИРОН:

Раҳмон Озода Эмомалӣ
*Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон*

Сафарзода Анвар
*Ёрдамчи Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон оид ба масъалаҳои
рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа*

Сатториён Матлубахон Амонзода
*Вазири фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон*

Давлат Сафар
*муовини Вазири фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон*

Зулфия Атоӣ
Шоири халқии Тоҷикистон

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:

Котиби масъул:
Дилороми Раҷаб

Муҳаррирон:
Сарвар Урозова
Зулфияи Шариф
Одил Соҳибзода
Шоииста Исмаилова
Нилуфар Раҳмонова

Дизайнер:
Фурузонфар Неъматов

НИШОНИИ ИДОРА:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе,
хиёбони Рӯдакӣ, 34
тел./факс: 221-55-64 / 227-65-88
E-mail: firuza_tojikiston@mail.ru
www.firuza-tojikiston.tj

Андозаи 60x84 1/8,
чузъи ҷопӣ 4.
Дар матбааи ҶДММ «Эр-граф»
ба таъъ расидааст.

Масъулияти саҳеҳии
арқом, санаду иқтибос
ба зиммаи муаллиф аст.
Дар ин шумора баъзе хабару
гузоришҳо ва аксҳо аз расонаҳои
Интернет истифода шудаанд.

Нашри маводди маҷаллаи
«Фирӯза» бе иҷозат мамнӯъ аст!

БА МАҶАЛЛАИ «ФИРЌЗА» БАРОИ СОЛИ 2027 ОБУНА ШАВЕД!

Хонандагони азиз!

Маҷаллаи «Фирӯза» инъикосгари ҳаёт, фаъолият ва баёнгари зиндагии ибратомӯзи шумост! Розу ниёзшунае ва маслиҳатгару ҳамдили шумост!

«Фирӯза» ҳамсуҳбатест, ки ба шумо шеъру дoston меҳонад, қиссае ҳикоя мекунад, чун оина чеҳраҳоятонро ба тозагиву зебӣ пурҷило менамояд, ҳунару эҷод ва мавқеи шуморо дар ҷамъият чун намунаи ибрат тарғиб мекунад.

«Фирӯза» беш аз 94 сол аст, ки по ба пойи шумо қадам мебардорад, бо шукргузорӣ аз озодиёву Истиқлоли давлатӣ васфи дастовардҳои Ватанро мекунад.

Барои дар сатҳи баланд нашр шудани маҷалла саҳми ҳар яки шумо ҳалқунанда мебошад. Моро дастгирӣ намоед ва ба маҷаллаи занони Тоҷикистон – «Фирӯза» обуна шавед!

Обуна дар тамоми шӯъбаҳои Департаменти «Почтаи Тоҷикистон» қабул карда мешавад.

Индекси обуна 77543

Арзиши обунаи солона 180 сомонӣ, тариқи почта 205 сомонӣ.

Агар маблағро бевосита ба суратҳисоби маҷаллаи «Фирӯза» интиқол кардан хоҳед, суратҳисоби мо чунин аст:

Р/С 20202972700621101000

МФО 350101626

К/С 20402972316264

РЯМ 030002727

Инд. 734025

Департаменти Хазинадорӣ

БДА ҶТ «Амонатбанк»

С/М МД маҷаллаи «Фирӯза»